Ушбу сонда:
2 ЗАМОН ОЛДИМИЗГА ҚЎЯЁТГАН ДОЛЗАРБ ВАЗИФАЛАР
3 МУРАККАБ ШАРОИТДАГИ ФЕРМЕР хўжалигига муносабат
4 БИЗ БИЛГАН, БИЛМАГАН ДУНЁ

ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ
ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2005 йил 18 феврал, жума № 29 (1870)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

МАҲАЛЛИЙ ТОВАРЛАР КЎПАЙМОҚДА

Наманганадаги «Маҳаллий саноат» ҳудудий акционерлик компанияси корхоналари ўтган йили 1,4 миллиард сўмлик маҳсулот, шу жумладан карийб 6 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарди. Маҳаллий саноат маҳсулоти ўсиш кўрсаткичи 159,7 фоизни ташкил этди.

Қувонарли томони шундаки, вилоятда кўпгина корхоналарда ишлаб чиқариш жараёнлари тикланмоқда. «ЧустМаш», «Чортоқ», «Учқўрғон-текстил», «Масдар», «Олтин куз-2000» акционерлик корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати ва ҳажмини ошириш ишлари муваффақиятли олиб борилмоқда.

- Биз маҳсулот турларини кенгайтириш ва янгилаш устида мунтазам ишлаяпмиз,- дейди «ЧустМаш» акционерлик жамияти раиси М.Бобожонов. - Истеъмол талабини ўрганиш ва маркетингга катта эътибор беряпмиз.

(ЎзА)

ЯНГИ ҲАЁТНИ ЭСКИЧА ҚАРАШ ВА ЁНДАШУВЛАР БИЛАН ҚУРИБ БЎЛМАЙДИ

Аввал хабар қилинганидек, шу йил 7 феврал куни Президент Ислом Каримов Оқсарой қароргоҳида Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби билан йиғилиш ўтказди. Давлатимиз раҳбари ушбу мажлисда нутқ сўзлаб, Ўзбекистон ҳукуматининг 2005 йил ва келгуси даврдаги асосий вазифалари, Вазирлар Маҳкамасининг комплекслари, вазирлик ва идоралар ишини янгича асосда самарали ташкил этиш билан боғлиқ долзарб масалалар ҳақида атрофлича фикр юритди.

Қуйида ана шу нутқ матни эълон қилинмоқда.

Ҳурматли мажлис қатнашчилари!

Ҳаммангизга маълумки, Конституциямизга асосан шу йилнинг 28 январ куни Бош вазир ва ҳукуматимиз янги сайланган парламент олдида ўз ваколатини зиммасидан соқит қилди. Шундан сўнг парламентнинг қуйи ва юқори палаталари Бош вазир номзодини тасдиқлади, ҳукумат аъзоларининг таркиби эса 4 февралдаги Президент фармони билан тасдиқланди.

Бугун Президентнинг Вазирлар Маҳкамасининг янги таркиби билан биринчи учрашувини ўтказишдан мақсад ҳукуматимизнинг жорий йил ва келгуси даврдаги асосий вазифалари ҳақида қисқача фикр алмашиб олишдан иборат.

Аввалambор, муҳим бир масалани аниқлаб олишимиз керак. Янги ҳукумат, унинг таркибида иш бошлаётган ҳар қайси вазир, Вазирлар Маҳкамасининг комплексларини бошқарадиган Бош вазир ўринбосарлари ва уларнинг барчасига раҳбарлик қилиб, бошини қовуштириб турадиган Бош вазирнинг ўзи ана шу вазифа ва йўналишларни, уларнинг устувор жиҳатларини қандай тушунади ва уларни қандай бажармоқчи, ишни нимадан бошламоқчи?

Ёдингизда бўлса, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати қўшма мажлисида 2005 йил ва келгуси йилларда олдимизда турган асосий ва устувор йўналишлар ҳақидаги Президент маърузасида бош вазифа - жамиятимизни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ қилиш, ҳаётимизнинг барча соҳаларида либераллаштириш, яъни, эркинлаштириш жараёнларини чуқурлаштиришдан иборат эканини аниқ белгилаб берилди.

Шу нуқтаи назардан қараганда, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил якунларига бағишлаб 18 феврал куни ўтказиш мўлжалланаётган мажлисининг кун тартибига, ислоҳотларни амалга ошириш ва эркинлаштириш жараёнларига нималар, қандай муаммолар ғов-тўсиқ бўлиб турибди, деган савол асосий масала қилиб қўйилгани албатта бежиз эмас. Бунинг замирида катта маъно бор.

Эътибор берган бўлсангиз, биз илгари масалани жорий йилда олдимизда турган вазифаларнинг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат ва уларни тез кунда бажариш шарт, деган мазмунда қўяр эдик. Бугун эса, кун тартибидаги масала мутлақо бошқача тарзда, аниқ ва лўнда қилиб қўйилмоқда.

Биз мустақил тараққиёт йўлида ўн тўрт йилдан буён кенг кўламли ислоҳотларни изчиллик билан олиб бормоқдамиз. Бу борада биз танлаган модел, жамият ҳаётини эркинлаштириш жараёнлари амалда ўзини оқлаганини кўп-кўп мисолларда кўришимиз қийин эмас. Бу - ҳаётимизнинг деярли барча жабҳаларида ўз тасдиғи ва исботини топган, кўпчилик томонидан тан олинган ҳақиқатдир.

Шу маънода, биз охирги йиллар, жумладан, 2004 йилда эришган ютуқларнинг асосий омили нимада, деб сўраса, мен, бу ютуқларнинг замини - жамиятимизда амалга оширилаётган туб ислоҳотларда, ислоҳотларнинг маъноси, самараси эса эркинлаштириш жараёнлари билан узвий боғлиқ, деб жавоб берган бўлардим.

Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузада ана шу устувор мақсад ва вазифаларнинг барчаси аниқланиб, уларнинг бугунги ва келгуси ҳаётимиздаги ўрни ва аҳамияти кўрсатиб берилди. Лекин шу борада бир нарсани таажжуб билан қайд этишга тўғри келади.

Ушбу маърузада баён этилган масалалар - босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаш, олдимизда турган энг муҳим ва етакчи вазифаларни белгилашда мана шу ерда ўтирган ҳукумат аъзоларининг ҳиссаси ва улуши қандай бўлди, деган саволга, афсуски, ижобий жавоб бериб бўлмайди.

Табиий савол туғилади: бу маърузада қўйилган устувор вазифаларга юртимиз жамоатчилиги, керак бўлса, халқаро миқёсдаги эксперт ва кузатувчилар, ҳатто бизга танқидий кўз билан қарайдиган мамлакатларнинг мутахассислари ҳам алоҳида эътибор бериб, агарки бу ғоялар амалга оширилса, Ўзбекистон ўзининг кўзлаган мақсадларига албатта эришади, деган фикрларни матбуот ва телевидениедаги чиқишларида очиқ айтаётган бир пайтда бу масалаларга бевосита дахлдор ва масъул бўлган шахсларнинг бундай пассив қарашларини қандай тушуниш мумкин?

Юртимизнинг бугунги куни ва истиқболини ўйлаб яшайдиган одамлар бу маърузада илгари сурилган мақсадларни тўғри англаб, қўллаб-қувватламоқда. Ҳаётимизни юқори босқичга кўтаришга қаратилган бу янги вазифалар ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини таъкидламоқда. Нега деганда, биз мамлакатимизни модернизация қилиш, барча соҳаларда ислоҳотларни чуқурлаштириш, эркинлаштириш жараёнларини изчил давом эттирмас эканмиз, бир жойда депсиниб, тақа-тақ тўхтаб қолишимиз, ҳаттоки, кечаги кунга қайтишимиз ҳам ҳеч гап эмас.

Шу сабабли мен бу масаланинг нақадар муҳим ва долзарблигини яна бир бор таъкидлаб, сизлардан сўрамоқчиман: бу жараёнга бугун ҳар қайсингиз ўз соҳангизда қандай амалий ҳисса қўшяпсиз?

Масалани айнан шундай қўйишни ўринли, деб биламан.

Ўзингиз бир ўйлаб кўринг. Ҳозирги кунда ҳаётимизда ўз ечимини кутаётган қанчадан-қанча муаммолар, аввало, жамиятимизни янгилаш ва ислоҳ қилиш, халқимизнинг оғирини енгиллатиш йўлида ғов-тўсиқ бўлиб турган салбий ҳолатлар ҳақида кўп гапириш мумкин. Айниқса, аҳолини иш ва даромад билан таъминлаш, одамларимизнинг бошқалардан кам бўлмайдиган ҳаёт кечириши учун шароит туғдириб бериш каби қатор долзарб масалаларнинг жойларда ҳанузгача ҳал бўлмай келаётганини таъкидлаш лозим.

Жумладан, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш, аҳолининг таъминоти ва ижтимоий муаммоларни ечиш сингари муҳим масалаларга беписандлик билан қараш, қонунбузарлик, таъмагирлик, ўз вазифасини суиистеъмол қилиш ҳолатлари ҳамон учраб турганини, бундай салбий кўринишларни қонун асосида бартараф этиш ҳақида ҳали кўп бош қотириш кераклигини шу залда ўтирганларнинг барчаси яхши билади, деб ўйлайман.

(Давоми 2-бетда)

Андижон вилояти касаба уюшмалари конференциясидан

БАҲО амалий фаолиятга қараб берилади

Конференцияда асосий эътибор ечимини кутаётган муаммолар, галдаги вазифалар ҳамда камчиликларни бартараф этиш омилларига қаратилди. Ҳисобот даврида вилоят касаба уюшмалари Кенгаши меҳнаткашларни ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялаш, янги иш ўринлари яратишга ҳисса қўшиш масалаларига алоҳида эътибор берди.

Ҳозирги кунда жами юздан зиёд қўшма корхона ишлаб турибди. Беш йил ичида улар сафига яна бештаси қўшилди. Балиқчи туманидаги хом сурп ва тўқув материаллари тайёрланадиган, италиялик ҳамкорлар иштирокида тикланган корхонада 700 та янги иш ўрни очилди. Ойим қишлоғидаги Ўзбекистон-Швейцария қўшма корхонасида 600 нафар қишлоқ ёшлари замонавий касб сирларини эгаллашди.

Бундан аввал қуйи бўғинларда бўлиб ўтган ҳисобот-сайловлар кўп нарсани ойдинлаштирди. Ҳал қилувчи жойларда фаолият юритаётган бошланғич ташкилотларнинг жанговарлигини ошириш, касабақўм раислари таркибини масъулиятни чуқур ҳис этадиган, омилкор, ташаббускор кишилар ҳисобига мустаҳкамлашга муайян даражада эришилди. Яъни, Кенгаш таркибидаги 2939 та гуруҳ ва цех, кўплаб бошланғич, 20 та шаҳар, туман кенгашлари раислари янгидан сайланди. ЎзКУФКнинг касаба уюшмалари тузилмаларини такомиллаштириш тўғрисидаги қарорига асосан шаҳар, туман, вилоят тармоқ қўмиталари вакилликларга айлантирилди. Таҳлил шуни кўрсатдики, ҳисобот даврида кадрлар билан ишлаш, меҳнат муносабатларини йўлга қўйиш борасида тажриба тўпланган. Буни қуйидагилардан ҳам кўрса бўлади.

(Давоми 3-бетда)

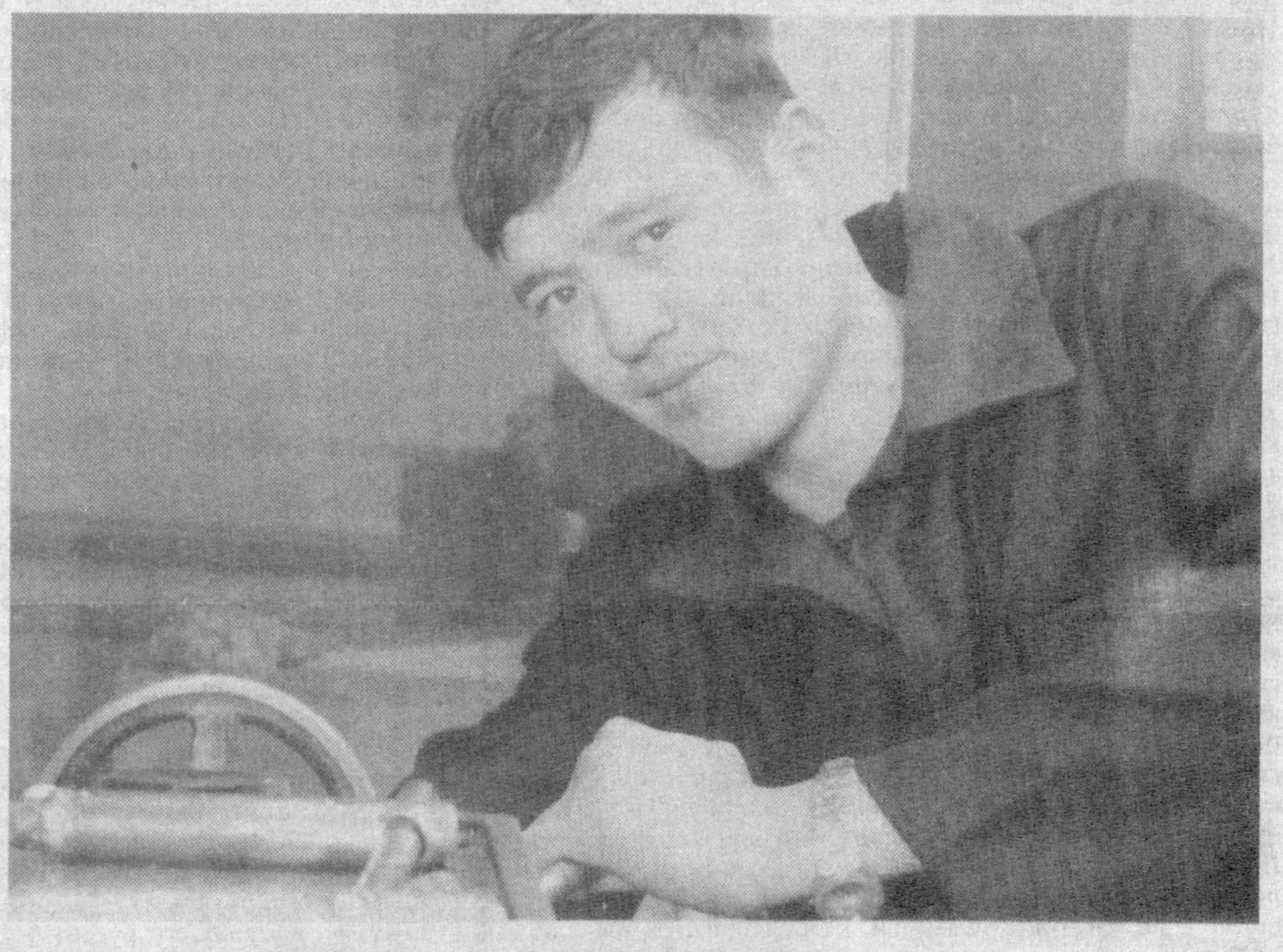

Ислоҳот мевалари

КРЕДИТ осмондан тушган нарса эмас

Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки Қашқадарё вилоят бўлими Муборак филиали бошқарувчиси Урал Арслонов «Бобокул ота» фермер хўжалиги раҳбари Толиб Бобокуловни очиқ чеҳра билан қаршилади.

– Бир хизмат билан келгандим, – дейди саломаликдан сўнг Толиб ака. Фермер хўжалигимиз фаолиятини кенгайтириб, қўшимча ишчи ўринлари яратиш мақсадида кредит олмоқчиман.

– Бажонидил.

Шу куни Толиб ака банкдан қувноқ ҳолда қайтди. Барча ҳужжатлар тайёрлангандан сўнг у 6 миллион сўм имтиёзли кредит олиб, авалдан пишитиб қўйган режаси асосида фермер хўжалигини ривожлантиришга сарфлади. Натижа кутилганидан ҳам зиёда бўлди. Олинган янги техника эвазига пахта ва ғалла ишлаб чиқариш режалари ортиғи билан бажарилди.

Дарҳақиқат, банк билан мижозлар ўртасида алоқаларнинг янада мустаҳкамланиб бораётганлиги барча соҳаларда иқтисодий ислоҳотларнинг собитқадамлик билан амалга оширилишини таъминламоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни молиялаштириш механизмини такомиллаштириш бўйича чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига кўра фермер хўжаликларини кредит билан таъминлаётганлиги маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини янада кўпайтиряпти. Биргина ўтган 2004 йилда 22 та корхона ва тадбиркорларга 500 миллион сўм қисқа муддатли кредитлар берилди. 20 та корхона ва тадбиркорларга эса 262 миллион сўм узоқ ва ўрта муддатли кредитлар ажратилганлиги эвазига 80 та ишчи ўринлари яратилди.

– Кредиторлар қарзларини муддатида қайтаряптилар, – дейди банкнинг мижозлар билан ишлаш бош мутахассиси Л.Қобилов.– Шуни ҳам алоҳида таъкидлаш керакки, банк ходимлари нафақат Муборак, балки қўшни тумандаги мижозларга ҳам хизмат кўрсатяпти. Масалан, Миришкор туманидаги Ғофур Саидов раҳбарлигидаги «Тўхтабобо» фермер хўжалиги жамоаси 2004 йилда 9 миллион 600 минг сўм ўрта муддатли кредит олиб, фермер хўжалигини ривожлантириш эвазига қўшима ишчи кучлари яратди.

Муборакда тадбиркорликни ривожлантириш учун кичик корхоналар фаолияти ҳам кўнгилдагидек ташкил этилган. Тоштемир Расулов 2 миллион 400 минг сўм кредит олиб, ғишт ва қурилиш материаллари ишлаб чиқаришни йўлга қўйди. Натижада 8 нафар киши иш билан таъминланди. Айни пайтда Ўзбекистон ва Швейцария қўшма корхонасида харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариляпти.

«Геолог» савдо ва ишлаб чиқариш фирмаси раҳбари Ўктам Тўрақуловнинг тадбиркорлигини ҳамма билади. Банк кўмаги билан олган кредити ҳисобига савдо шохобчалари ташкил этиб, қўшимча ишчи ўринлари яратди. Мазкур жамоада харидорлар билан ҳисоб- китобни йўлга қўйиш учун банк томонидан чиқарилган электрон сўм- пластик карточкалари билан муомила қилинмоқда. Савдо шохобчаларида терминаллар ўрнатилган. Бу эса банк томонидан тўлов тизимининг янги турини жорий қилишда аҳолига янада қулайлик яратмоқда. Айни пайтда «Престиж» супер маркетида, «Азим», «Миразим» савдо марказларида, Муборак газни қайта ишлаш заводи, Муборак газ конлари унитар шуъба корхонаси, Исиқлик электр маркази махсус корхонаси, Сув таъминоти сингари корхона ишчи ва хизматчилари сўм-пластик карточкалари билан муомила қиляптилар. Бугунгача банк томонидан 2,5 минг дона электрон сўм-пластик карточкалари чиқарилган бўлиб, аҳолига қулайлик яратмоқда.

Ш.СУЛТОНОВ,
«Ишонч» мухбири

«ПАХТАБАНК» МИЖОЗЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Кичик ва хусусий бизнес субъектлари, фермер хўжаликлари ривожида банкларнинг муносиб улуши бор. 2004 йили «Пахтабанк»нинг Хатирчи туман бўлими тасарруфида тўртта минибанк иш бошлаган эди. Бугунга келиб беш юзга яқин фермер хўжалиги мазкур минибанклар орқали молиявий операцияларни амалга оширмоқда.

«Пахта банк» бўлимлари ўтган йили фермерларга 360 миллион сўмлик имтиёзли кредит берган бўлса, жорий йилда бу кўрсаткични бир ярим баравар кўпайтиришни режалаштирган. Шу боис банк мижозлари сони тобора ортиб бормоқда.

(ЎзА)

Бухоротекстил акциядорлик жамиятига қарашли Механика таъмирлаш заводида малакали ходимлар хизмат қилади. Завод асосан фабрикалар учун эҳтиёт қисмлар тайёрлаб бериш билан бирга, уларни таъмирлаш ишларини ҳам амалга ошириб келмоқда.

Суратда: бош муҳандис Шариф Хўжамов.

* * *

Вобкент тумани машина-трактор саройи акциядорлик жамияти ўтган мавсумни муваффақиятли якунлади. Тузилган шартномаларнинг вақтида бажарилиши туфайли катта миқдорда соф даромад олинди. Айни кунларда баҳорги юмушларга техникалар шай ҳолга келтирилмоқда.

Суратда: чилангар Жўра Амруллаев.

И.ҲАСАНОВ олган суратлар

ИЖОДИЙ САФАР ЯХШИ ЎТДИ

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат академик катта опера ва балет театрининг Хитойга қилган гастроли муваффақият билан ўтди. Ўзбекистон билан Хитой Халқ Республикаси ўртасида тузилган ижодий ҳамкорлик шартномаси дастури доирасида уюштирилган бу тадбир давомида санъат кошонаси постановка қилган бир неча опера ва балет асарлари намойиш қилинди. Хитойнинг Хафэй шаҳрида кўрсатилган «Оққуш кўли» балети ҳам яхши кутиб олинди.

Гастрол якунида театр яна бир бор Хитойга таклиф этилди. Яқин кунларда Шанхай опера ва балет театрининг Ўзбекистонга ижодий сафари уюштирилади.

Меҳнат муҳофазаси

КЎРГИЛИК САБАБЧИСИ – ЛОҚАЙДЛИК

Асубек эрта туриб, ишга отланар экан, қайлиғи Гулноранинг қаёққа, бугун якшанба-ку, дея унсиз қараши, жажжи Асилбек билан Нурсулувларнинг бўйнидан қучиб туғилган куни билан қутлаши бўғинларини бўшаштириб юборди. Аммо вазифа, бурч туйғуси уни оила бағрида қолишига йўл қўймади. Эшикка йўл олар экан рафиқасига дастурхон безашни, бирров ишда кўриниб, ошга ўзи уннашини уқтирди.

Оқолтин туман электр тармоқлари корхонасида уни бир олам ташвиш кутиб турарди. Туман марказидаги маъмурий идоралар жойлашган томонда носозлик рўй берибди. Корхона раҳбаридан ана шу камчиликни бартараф этиш хусусидаги топшириқ олинди. Бу вазифани бажариш бош муҳандис Т. Усмонов, уста Р. Насибоев, катта диспетчер М. Усмоналиев ҳамда электромонтёр Асубек Муталхоновларга топширилди. Вазият катта йўл ёқасидаги 13-симёғочдан 15-симёғочгача янги сим тортишни тақозо этарди.

Электр қуввати ўта эҳтиёткорликни талаб этади. Шу боис ҳам таъмирчилар зарур тайёргарлик ишларига киришишди. Аввало қувват узилди, таъмирлаш кетаётгани тўғрисидаги белгилар ўрнатилди. Гўёки ҳамма иш рисоладагидек эди. Асубек ҳам бугун туғилган куним, дея тихирлик қилиб ўтирмади. Юмушни уддалайману уйга учаман деган ўйда эди. Шунинг учун балки бироз шошгандир. 13 симёғочнинг 8-метрларига етганида Асубекка замин титраётгандек бўлди чоғи. У бир зум тин олиб улгурмасидан, қучоқлаб турган симёғоч бор бўй-басти билан ерга қулади. Фожеали ҳолатдан карахт ҳолда қолган ҳамкасблари ёрдамга отилди. Аммо ғишт қолипдан кўчган, йигит қора-қонга беланиб ерда хушсиз ётарди.

- Ҳаёт учун катта хавф туғдирувчи мазкур юмушни бажаришга қатор нуқсонлар билан киришилган, - дейди Сирдарё вилоят меҳнат, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармасининг давлат бош техника инспектори Бобо Низомов. - Симёғочнинг бетонга уланган жойи чириб, асос нураб қолганини на бош муҳандис, на уста бир бор кўздан кечирмаган. Серқатнов кўчада инсонлар хавфсизлигига таҳдид солаётган бундай симёғочлардан яна қанча бор экан? Мазкур фожеа корхона мутасаддилари лоқайдлиги оқибатида юз берганлиги шубҳасиз. Ахир, симёғочларни ким назорат қилади? Нурагани, яроқсиз ҳолга келганини ким аниқлаб, алмаштиради? Бу юмушлар мазкур корхона зиммасида эмасми?

Фожеа юз берди. Бир инсон ҳаёт шами сўнди. Икки норасида гўдак бўзлаб қолди. Мутасаддиларда масъулият бўлганида, таъмирдан аввал симёғочни ўрганиб, унинг мустаҳкамлигига ишонч ҳосил қилингач ишга киришиларди.

Масъулият ҳақида сўз очилар экан, тармоқда қатор камчиликлардан кўз юмилаётганини эътироф этиш даркор. Мавзудан чекинмаган ҳолда бир мисол. Мирзаободда бир фуқаронинг молхонаси бехосдан ярим тунда ёниб кетди. Алангадан ҳушёр тортган маҳалла аҳли ҳовлида диконглаб ўйнаётган электр симни кўришди. Наврўз қўрғонида юз берган бу фалокат шундоқ туман электр тармоқлари корхонаси биқинида содир бўлганди. Ўт ўчирилди, сим яна ўз ўрнига тортилди.

- Кучли қувватга эга электр тармоғи шундоқ ҳовлимиздан тортилган, - дея суҳбатни давом эттиради Наврўз қўрғонида яшовчи фуқаро Эргаш Пардаев. - Ҳар лаҳзада фалокат юз бериши мумкин. Чунки симёғочнинг қийшайиб қолганига уч йил бўлди. Электр тармоқлари корхонаси раҳбари Мурод Эгамқуловга бир неча бор мурожаат қилдик. У эса бизни эшитишни ҳам истамади.

Оқолтиндаги фожеа Мирзаободда ҳам юз бермайди деб ҳеч ким кафолат беролмайди. Қийшайиб турган юқори кувватли симёғочни биз ҳам кўздан кечирдик. Қарийб бутун бошли бир маҳалла шамолу, довулда симёғочдан юрак ҳовучлайди. Атроф хонадонлар ташвишини айтмай қўя турайлик. Фалокат оёқ остида. Кишилар хавфсизлигига таҳдид солаётган бу хавфни ким бартараф этади? Соҳада илдиз ёзган бепарволикни қандай изоҳлаш мумкин?

Н. ШАМСИЕВ,
«Ишонч» мухбири

ЯНГИ ҲАЁТНИ ЭСКИЧА ҚАРАШ ВА ЁНДАШУВЛАР БИЛАН ҚУРИБ БЎЛМАЙДИ

(Боши 1-бетда)

Умуман, ҳукумат ва унинг аъзолари зиммасига юкланган қайси масалаларни олмайлик - бу иқтисодиётимизга ва хўжалик субъектларига ҳар томонлама эркинлик бериш бўладими, саноат ёки қишлоқ хўжалиги бўладими, ер ости, ер усти бойликларидан оқилона фойдаланиш бўладими, хусусийлаштириш, маҳсулот ишлаб чиқаришни монополиядан холи қилиш ва соғлом рақобатни ташкил этиш бўладими, қўшни давлатлар ва хорижий ҳамкорларимиз билан иқтисодий муносабатлар, савдо-сотиқ масалалари бўладими, таълим-тарбия ва соғлиқни сақлаш ёки бандлик ва ижтимоий муҳофаза масалалари бўладими - уларнинг барчасида мавжуд муаммоларни ечиш учун, очиқ тан олиш керак, кўпчилик раҳбарларда масъулият, қатъият ва азму шижоат етишмаслигини кўриш қийин эмас.

Бугунги кунда ҳукумат олдида турган вазифаларнинг тўлақонли бажарилиши учун, менинг фикрим бўйича, авваламбор, иккита нарсани талаб қилиш керак.

Биринчи талаб - ҳар бир мутасадди раҳбарнинг ўз ишига бўлган масъулиятини тубдан ўзгартириш, шахсий жавобгарликни ошириш. Бизда баъзи вазирлар борки, йил давомида бирон нарсани сўрамасангиз, ўзича ҳеч қандай таклиф ва ташаббус билан чиқмайди. Уларнинг хаёлида бир гап: ҳеч ким менга тегмаса бас, тинчгина куним ўтса бўлди. Бу энг номаъқул, керак бўлса, энг зарарли ёндашувдир.

Иккинчи масала - ҳукумат аъзоси сифатида сизларга катта ишонч, катта вазифа юклатилган. Лекин шу ишонч, шу вазифага муносиб бўлиш учун ҳар қайсингиз тегишли билим ва тажриба, юқори малакага эга бўлишингиз шарт. Рус тилида буни «компетентность» дейди. Яъни, ўз соҳасида компетентли бўлиш -бу замон талаби. Ўзбекча айтганда, ўз ишининг устаси бўлиш, ўз соҳасининг сирларини ҳар томонлама чуқур билиш керак.

Биз ҳар бир раҳбарнинг фаолиятига мана шу иккита талабга қай даражада жавоб беришига қараб баҳо берамиз ва хулоса чиқарамиз. Мен бу икки талабдан биринчисига, яъни масъулият масаласига кўпроқ эътибор бераман. Майли, раҳбарнинг билими етишмасин, уни ўрганса бўлади. Лекин у масъулият ва жавобгарликни унутса, ишда ҳеч қандай силжиш ва ўзгариш бўлмайди.

Бугун халқимиз, жамоатчилигимиз сайлов пайтида ва ундан кейин айтилган шунча яхши гаплар, шунча ваъда ва даъватлардан сўнг, мана, сайлов ўтди, қанча одам депутат, қанчаси сенатор бўлди, ҳукумат аъзолари тасдиқланди, энди ҳаётимизда албатта янги ўзгаришлар бўлади, деган ишонч билан яшамоқда. Узоқ Қашқадарё, Сурхондарё, Фарғона ёки Қорақалпоғистондами - шу заминда яшаётган барча юртдошларимизнинг кўнглида шундай ишонч бор.

Бизнинг зиммамиздаги энг муҳим вазифа - эл-юртимизнинг ана шу ишончига муносиб бўлиш, одамларнинг ҳаётини амалий ишлар билан яхшилашдан иборат.

Биз раҳбарлар бир нарсани қулоғимизга қўрғошиндай қуйиб олишимиз керак. Агарки, бизга катта умид ва ишонч билан қарайдиган одамларнинг дастурхонида, оилавий аҳволида, рўзғор тебратишида, умуман, кундалик ҳаётида ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмаса, бу аҳолининг ҳақли эътирози ва норозилигига олиб келиши табиий ҳол.

Шунинг учун ҳам биз қаерда, қайси лавозимда ишламайлик, раҳбарлик ишимизнинг самараси ва маҳсули охир-оқибатда ана шундай мезон билан ўлчанади, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.

Агар шу мезон асосида баҳо берадиган бўлсак, шуни ҳам афсус билан тан олишга тўғри келади - бугун замон шиддат билан ўзгаряпти, аммо бизнинг онгимиз, дунёқарашимиз жуда секинлик билан ўзгаряпти. Мени ташвишга соладиган, керак бўлса, қийнайдиган оғир муаммо ана шу.

Яширишнинг ҳожати йўқ, ҳозирги кунда биз турли қийинчиликларни бошимиздан кечиряпмиз, ҳали ечилмаган муаммоларимиз ҳам кўп. Лекин, инкор этиб бўлмайдиган бир ҳақиқат борки, агар ўзимиз жон куйдирмасак, ўзимиз ишламасак, ҳеч ким четдан келиб бизнинг ўрнимизга ишламайди, бу муаммоларни ҳал қилиб бермайди.

Бу масалаларнинг асосий ечими эса, ҳеч шубҳасиз, юртимизда бошланган ислоҳотлар ва эркинлаштириш жараёнини изчиллик билан давом эттириш ва мантиқий якунига етказишдан иборат.

Содда қилиб айтадиган бўлсак, эркинлаштириш дегани - бу қўлоёғимизни кишан каби боғлаб турган ҳар қандай тўсиқлардан бутунлай халос бўлиш дегани. Аслида иқтисодиётга нисбатан ишлатилган бу сўз бугунги кунда суд-ҳуқуқ масаласи бўладими, давлат ва жамият қурилиши ёки фуқаролик идораларини шакллантириш бўладими, оммавий ахборот воситалари ёки инсон ҳуқуқлари бўладими, жамиятимизнинг барча соҳасига дахлдор бўлган ғоят муҳим масалага айланмоқда.

Эркинлаштириш жараёнлари аввало иқтисодиётда, биринчи галда, кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасида ижобий ўзгаришларга олиб келмоқда. Айниқса, одамларнинг ўз имкониятларини рўёбга чиқариши учун, ўз кучига, ақл-заковатига ишониб яшаши учун мустаҳкам пойдевор бўлмоқда.

Лекин савол туғилади: бугун бу жараённи янада чуқурлаштириш учун нималар тўсиқ бўлмоқда?

Очиқ айтишим керак - бунга авваламбор бюрократик аппарат тўсқинлик қилмоқда.

Мана, мисол учун, қишлоқ туманларидан бирида фаолият кўрсатаётган ҳокимнинг фаолиятини олайлик. Аслида бу масала ҳаммангизга тегишли. Шу ҳоким фермерлик ҳаракатини ривожлантириш, бу соҳа вакилларини қўллаб-қувватлаш, уларни ер билан, кредит ресурслари билан таъминлаш, мухтасар айтганда, фермер хўжаликларининг мустақил оёққа туриб олишига имконият яратиб бериш учун қай даражада жон куйдиради? Айтинглар, шундай шароит туғдириб бермасдан туриб, бирон-бир давлатда бу соҳа ривожланганми ўзи? Дунёда бундай тажриба йўқ.

Ҳозирги пайтда республикамизда 159 та қишлоқ тумани бор ва уларнинг ҳар бири учун фермерлик ҳаракатини ривожлантириш ҳаётнинг энг муҳим талаби бўлиб турибди. Бу соҳада олдимиздаги асосий мақсад ҳам шундан иборат. Чунки эски колхоз ва совхозларнинг даври аллақачон ўтиб бўлганидек, бугунги ширкатларнинг ҳам даври ўтиб бормоқда.

Модомики, фермерлик қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг самарали усули экан, бу ҳаракатга кенг йўл очиб бериш, фермерларни мулк эгасига айлантириш, масъулиятини ошириш, ерни уларга 50-100 йиллик муддатга ижарага бериш, ҳисоб-китоб ишларини тўғри йўлга қўйиш орқали бу мақсадга эришиш мумкин.

Шуларнинг ҳаммасини инобатга оладиган бўлсак, биз фермер хўжаликларини, таъбир жоиз бўлса, бамисоли ёш боладек асраб-авайлаб тарбиялашимиз лозим. Майли, буларнинг орасида 10-15 фоиз номига фермерлик қиладигани ҳам бўлсин. Улар ерни олади-ю, ерёнғоқ, қовунтарвуз экиб, уни фақат ўз манфаати учун ишлатади. Шартномага амал қилмайдиган бундай фермерларга нисбатан эса қонун асосида иш олиб бориш даркор.

Айтайлик, ер бир йил ҳосил бермаслиги мумкин. Шундай ҳолатда унинг эгасини секин чақириб, сабабини аниқлаш лозим. Агарда ижарага олинган ер иккиуч йил узлуксиз ўз харажатини оқламаса, фермер уни қайтариб топшириши керак. Буларнинг ҳаммаси қонунда акс эттирилган. Фермерликни эплолмаганлар бориб бошқа иш топсин. Нега деганда, шуни ҳам айтиш кераккi, дангасалар ҳеч қачон фермер бўлолмайди.

Бугунги кунда ҳокимлар бу ўта муҳим масалага айнан мана шундай кўз билан қараши даркор. Лекин амалда нима бўляпти? Кўпчилик жойларда фермерлик ниқоби остида ерни биринчи навбатда ўз қариндош-уруғларига бериш ҳаракатлари учрамоқда. Шундай сохта «фермер»ларга сувга яқин, ҳосилдор, сифатли ерлар берилляпти. Уларга бошқа масалаларда ҳам алоҳида ғамхўрлик кўрсатиляпти. Албатта, шундан кейин адолат бузилади, шундан кейин фермерлар нафақат ҳокимга, балки давлатга ҳам ишонмай қўяди.

Хўш, бундай ҳокимларга давлат манфаатларини ҳимоя қиладиган шахс деб баҳо бериш мумкинми? Албатта, қонунни менсимасдан, ўз манфаатини устун қўядиган мансабдорларга нисбатан тегишли чораларни қўллаш - ўз йўли билан, лекин жамиятимизда илдиз отаётган бундай иллат, бундай кайфият билан биз асло муроса қилолмаймиз.

Мухтасар қилиб айтганда, биз учун устувор вазифа бўлган фермерлик ҳаракатини ҳар томонлама ривожлантириш мақсадида мунтазам иш олиб бориш, бу борада таъсирчан ва самарали механизмларни қўллаш керак. Масалан, ўтган йили қарздор бўлиб қолган фермерлардан қарзлар ундириб олинди. Чунки фермер шартнома режасини бажармасдан, давлат манфаатига беписанд қарайдиган бўлса, бу албатта яхшиликка олиб келмайди.

Афсуски, кейинги пайтларда қишлоқ хўжалиги соҳасида катта лавозимда ўтирган айрим собиқ амалдорлар ҳокимларни ёмон бир одатга ўргатиб қўйган. Яъни, «фишка» деган қонунсиз кўрсатмаларни жорий қилиб, минерал ўғит, ёнилғи-мойлаш материаллари учун олдиндан ҳисоб-китоб қилмасдан, бу моддий ресурсларни хўжаликларга бериб юбораверган. Ҳосил топшириш вақти келганда эса, бу йил баҳор серёғин келди, ёзда сув етишмади, ғўзани дўл ёки сел уриб кетди, деган баҳоналар рўкач қилинаверган. Ана шундай раҳбарлар ва жойлардаги ҳокимлар, кузда битта ёмғир ёғса, қанийди, деб худога ёлвориб юради, чунки номига бир томчи ёғса, ўз айбини ёпиш учун уларга баҳона топилади.

Оқибатда минерал ўғит, ёнилғи-мойлаш материаллари, кимёвий воситалар ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқарган, етказиб берган заводларда ишчиларга ойлик йўқ, у ёқда дебиторлик, бу ёқда кредиторлик қарзлари кўпайиб кетган.

Энг ёмони, бундай раҳбарлар йил охирида, шунча қарзни нима қилиш керак, мана шу ҳужжатга имзо чекинг, давлат шундан воз кечсин, деб келади, келаверади. Минг афсуски, бундай пайтда юқори ҳукумат мансабида ўтирган айрим шахслар бу масалада етарли даражада масъулият кўрсатмайди ва бунинг натижасида давлатга жуда катта зарар етади.

Шунинг учун ҳам мен бугун масъулиятни ошириш масаласини биринчи талаб сифатида сизларнинг олдингизга кескин қилиб қўймоқдаман.

Ҳозирги кунда республикада мингдан зиёд ширкат хўжалиги бўлса, уларнинг аксарияти қарзга ботган. Бу муаммони ечиш учун нима қилиш керак? Аввало қарзни узиш керак. Қарзини узмаса, уларга яна бир йилга олдиндан минерал ўғит, ёнилғи, уруғлик бериш керак бўлади. Бозор иқтисодиёти талабларига зид бўлган бундай ҳолатлар учун биз одатда ана шу моддий ресурсларни ишлаб чиқарадиган ва сотадиганларни айбдор қиламиз. Лекин бу иллатнинг шунчалик томир отиб кетишига фақат шулар жавобгарми? Юқорида ўтириб, шу ишларга рухсат бераётганларчи?

Мана шундай номаъқул ҳолатларга бутунлай барҳам бериш учун бошқарув соҳасида, авваламбор, самарали ишлайдиган изчил система, тизимни шакллантириш керак. Ва бу тизим шундай ишлаши кераккi, бордию бирор-бир мансабдор шахс **давлат сиёсатидан чекиниб, қонунга хилоф ишлар билан шуғулланадиган, ўз манфаатини давлат, халқ манфаатидан устун қўядиган бўлса, у кимлиги, кимнинг қариндоши, қайси раҳбарнинг оғайниси эканидан қатъи назар, муқаррар равишда жазосини олиши шарт. Яъни, бундай жазонинг муқаррарлигини шу одамдан юқори лавозимда ўтирганлар эмас, балки тизимнинг ўзи талаб этиши зарур.**

Жамиятда ана шундай қараш, ана шундай тушунча шаклланган тақдирдагина қонунга итоат қилиб яшаш ҳаётий меъёрга айланади, қонун устуворлиги сўзда эмас, амалда таъминланади.

Шу муносабат билан мен ҳуқуқ-тартибот органлари ва олимларимиздан, қандай қилиб шундай тизимни вужудга келтириш мумкин, қандай қилсак, қонунга итоат қилмайдиганлар сўзсиз жазога тортиладиган бўлади, нима ҳисобидан аҳолининг ҳуқуқий маданияти ва онгини оширишимиз керак, деб сўрамоқчиман.

Шу масала юзасидан мутасадди давлат ва ҳукумат идоралари тегишли таклифларни тайёрлаши лозим. Ушбу таклифларда бу мақсадга эришиш учун қайси қонунларни ўзгартириш, қандай янги қонунларни қабул қилиш ва уларни амалга ошириш механизмларини ишлаб чиқиш кераклиги ўз ифодасини топиши зарур.

Агар Ғарб давлатларининг биздан устунлиги нимада, деб сўраса, мен, қонун устуворлиги ва жазонинг муқаррарлигида, деб айтган бўлардим.

Бизда эса кимдир қонунни бузса, айтайлик, солиқни ўз вақтида тўламаса, кечирамиз. Боз устига, солиқчи текшириб келса, айбдор унинг чўнтагига бир нарса солса, бўлди - олам гулистон.

Мана шундай иллатга чек қўйиш учун солиқ идораларидаги раҳбарларни тумандан туманга тез-тез алмаштириб туриш тажрибасини кенг қўллаш зарур, деб ўйлайман.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратмоқчиман. Бу - давлат ходимларини лавозимга танлаш ва тайинлаш билан боғлиқ.

Бу ҳақда гапирганда, кўп учрайдиган нохуш бир ҳолатни таассуф билан айтишга мажбурман. Масалан, бир номзодга ишонч билдириб, уни вазирлик лавозимига қўямиз. Ярим йил-бир йил ўтгач, қани, ишларингизни бир кўрайлик, деб, у бошқараётган соҳанинг аҳволи билан қизиқсангиз, ҳар қайси бўлим ёки тармоққа, бошқарув ишига ўзининг таниш-билишлари, қариндошларини, бир пайтлар Ғаллаоролдами ёки бошқа жойдами, бирга ишлаган оғайнисини қўйган бўлиб чиқади. Яъни, маҳаллийчилик ва ошна-оғайнигарчилик касалига дучор бўлади.

Қачонки, биз кадрлар масаласининг ишимизга энг катта зиён етказадиган мана шундай салбий томонларини бартараф эта олсак, кўп муаммоларни ечишга имкон туғилади. Бизнинг асосий вазифамиз қаерда шундай касаллик пайдо бўлди, қаерда илдиз отди - шуни аниқлаб, ўз вақтида чорасини кўришдан иборат. Бордию касаллик кучайиб кетса, уни жарроҳлик йўли билан кесиб ташлаш, лўнда қилиб айтганда, нопок ва ноқобил кадрлардан воз кечишдан бошқа илож қолмайди. Чунки битта бемаза раҳбар нафақат ишни барбод қилиши, балки минглаб инсонларнинг ҳаётини бузиши мумкин.

Шуни таъкидлаш зарурки, давлат хизматчилари орасида коррупцияга, хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш ҳолатларига қарши доимий кураш олиб бориляпти. Қонунни бузган, жиноятга қўл урган нопок ходимларни ҳуқуқтартибот идоралари вақтида ушлаб, жазосини беряпти. Лекин бу масалада олиб борилаётган ишлар мутлақо етарли эмаслигини таъкидлаш жоиз.

Ҳаммангизга маълумки, бизда давлат - бош ислоҳотчи деган тамойил бор. Бугун шу иборани янгича тарзда, янгича мазмунда қўллаб айтадиган бўлсак, асосий ислоҳотчи давлат ходими бўлиши керак. **Ҳозирги кунда ислоҳотлар тақдирини энг аввало давлат ва ҳукумат идораларида масъул лавозимда ўтирган одамлар ҳал қилишини, бинобарин, улар шу масалага бевосита жавобгар эканини барчамиз чуқур англаб олишимиз шарт.**

Муҳтарам дўстлар!

Бугун сизлар Ўзбекистон ҳукуматининг янги аъзолари этиб тасдиқландингиз. Мен сизларни билдирилган бундай ишонч билан табриклаш билан бирга, огоҳлантириб ҳам қўймоқчиман. Буни ҳаммангиз тўғри тушунасиз, деб умид қиламан. Огоҳлантириш шундан иборатки, бу ишончни оқлай олмасдан, қандайдир лоқайд, бепарво бўлиб юриш, сезгирликни, ташаббускорликни йўқотиш сизларга ярашмаслигини, энг муҳими, мендан кетгунча - эгасига етгунча, деган касалликдан бутунлай жудо бўлиш вақти келганини эсингиздан чиқарманг.

Мен юқорида ҳукумат аъзоларининг кўпчилиги ҳақида ўз фикримни, керак бўлса, танқидий гапларни ҳам очиқ билдирдим. Шундан хулоса - гўёки ҳаётда ҳеч нарса ўзгармагандек, яна эскича ишлайвераман, деганлар қаттиқ хато қилади.

Нега деганда, бугун биз барпо этаётган янги ҳаётни -фаровон ва эркин жамиятни эскича қараш ва ёндашувлар билан қуриб бўлмайди. Сафларимизни ана шундай одамлардан ўз вақтида тозалаш, давлат аппаратининг бутун кучи, имконият ва салоҳиятини шу йўлда сафарбар этиш - бу Президент сифатида менинг асосий бурчимдир.

Бугун барчангиз янги вазифага киришар экансиз, бошиданоқ масъулиятни сезиб, масалани қаттиқ ва принципиал қўйишингиз зарур. Аввало, масалани ечиб бериш, кейин шу бўйича ижросини талаб қилиш лозим.

Айтиш мумкинки, ҳар қайси вазирлик бу - ўзига хос бир штаб. Штаб дегани эса вазиятни чуқур ва атрофлича таҳлил этадиган, мавжуд хавф-хатарларни аниқлаб, жорий ва истиқбол режаларини тузадиган, шу мақсадда конкрет чора-тадбирларни амалга ошириш учун масъул бўлган марказдир.

Мен ҳар қайси вазирликнинг ўз ишига мана шундай қарашини талаб қиламан. Қўлингизда ишлаётганлардан қайси бири талабга жавоб бермайдиган бўлса, тегишли муддатда шу тўғрида ўз таклифларингизни билдиринг.

Мен аввало ташкилий ишлар, кадрлар масаласини назарда тутяпман. Қайси вазирликда ходимларни кўпайтириш, қўшимча штат бериш керак? Буни ҳам асослаб, таклифларингизни беринг. Қайси вазирликда кимни алмаштириш керак бўлса, буни ҳам сўранг. Майли, бу масалаларни ечишни мен ўзимга оламан. Чунки, кўпчилигингиз кимнидир жойидан қўзғатишдан қўрқасиз. Ишга тайинласангиз, ўз номингиздан тайинлайсиз, лекин ишдан олсангиз, нима қиласиз - юқоридан, яъни Президентдан шундай буйруқ бўлди, дейсиз. Эй, ака, энди хафа бўлмайсиз, менга буюрса, ишингизни давом эттирсангиз бўларди, лекин на илож, тепадан тушган буйруқни бажариш керак, дейсиз.

Аслида, қандай раҳбар қўл остидаги кишилардан қўрқади? Кимнингки, бир муттаҳамчилиги бўлса, тили қисиқ жойи бўлса, ўша одам қўрқади ва бундай жойда соғлом муҳит бўлмайди.

Яна бир муҳим масалага тўхталиб ўтмоқчиман.

Ҳаммангизга маълумки, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузада Конституциямизга киритилган ўзгартишлар бўйича, Президент зиммасидаги айрим вазифалар нафақат Сенатга, балки ҳукуматга ҳам берилгани баён этилди.

Мана шу масалаларга аниқлик киритиш учун мен 5 феврал куни бир қарорга имзо чекдим. Ана шу ҳужжатда Вазирлар Маҳкамасига юкланган қандай вазифалар Президент билан албатта келишув асосида ҳал қилиниши, қайси масалаларни ҳукумат ўзи ечиши, умуман бу борада ишни ташкил этиш принциплари аниқ-равшан кўрсатилган.

Мисол учун, Ташқи ишлар ёки Мудофаа вазирлигининг вазифаси бўладими, хавфсизликни таъминлаш ёки ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар фаолияти бўладими, чегараларнинг дахлсизлигини сақлаш масаласи бўладими - буларнинг барчаси ана шу қарорда аниқ ифода этилган.

Ўйлайманки, ана шу оғир ва масъулиятли вазифаларни Президент ўз зиммасига олиши зарур. Албатта, Вазирлар Маҳкамасининг ҳам бу масалаларга алоқаси бор, лекин масъулият юз фоиз Президент зиммасида бўлиши керак.

Масалан, иқтисодиётни оладиган бўлсак, катта-катта режаларни ишлаб чиқиш, мамлакат ривожининг келгуси йўналишларини, бир йиллик, уч йиллик прогнозларни белгилаш, баланслар масаласи, жумладан, олтин-валюта баланси, унинг захиралари қандай бўлиши сингари жиддий масалалар ҳам Президент билан келишилган ҳолда ҳал қилиниши мақсадга мувофиқдир.

Шу муносабат билан Вазирлар Маҳкамаси, унинг таркибий тузилмаси, департаментларининг ишини замонавий асосда, самарали ташкил этиш, ҳукумат барча бўғинларининг фаолияти бирбири билан узвий боғланиб кетишини таъминлаш ғоят муҳим аҳамиятга эга.

Эътибор берган бўлсангиз, нима учун ҳамма масалалар, вазифалар соҳа-соҳа қилиб, яъни комплекслар бўйича бўлиб берилди? Бундан мақсад шуки, ишда аввало қатъий, аниқ тартиб-интизом ва албатта натижа бўлиши керак.

Бинобарин, Бош вазир ўринбосарлари ўз комплекси бўйича ишни бошқариб, жавобгарликни охиригача ўз зиммасига олиши лозим. Ҳар қайси ҳукумат аъзоси, ҳар қайси вазир ўз соҳасига масъул бўлиб, Президент олдида жавоб беради. Керак бўлса, Парламентга бориб, депутатлар олдида ҳам ҳисоб беради.

Биз юртимизда давлат ва жамият қурилиши борасида ҳеч кимдан нусха олмасдан, ўз мустақил йўлимизни танлаб, шу йўлдан изчиллик билан бормоқдамиз. **Давлат қурилиши, давлат бошқаруви, содда қилиб айтганда, давлатни идора қилишда биз, ким нима демасин, ўзимизга мос, ўзимизга хос йўлдан ҳеч қачон қайтмаймиз.** Биз бугун орадан ўн тўрт йил ўтиб, ким бизга дўст, хайрихоҳ, ким душман эканини жуда яхши билиб олдик.

Давлат қурилиши ва бошқаруви соҳасида бугун жорий этилаётган янги ўзгаришлардан кўзланган асосий мақсад нима? Мақсад - ҳокимият барча тармоқлари, жумладан, ижро ҳокимияти бўлмиш ҳукумат фаолиятининг масъулияти ва самарасини ошириш.

Шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, Президент ижро ҳокимиятининг фаолияти билан боғлиқ асосий масалалардан ҳеч қачон четда турмайди. Нега деганда, менда масъулиятни бошқаларга юклаш истаги ҳам, имконияти ҳам йўқ. Айтайлик, қайсидир вазир бирор-бир муаммони бошқаларга юклашни ўйлаши мумкин. Аммо Президент кимга юклайди? Охир-оқибатда ҳар қандай масала бўйича Бош вазир ва унинг ўринбосарларига ҳам, ҳар қайси вазирга ҳам Президент жавобгар.

Маълумки, Ўзбекистон Республикасида давлат бошқарув усули Президентлик бошқарув шаклига асосланади ва бу қоида Конституциямизда муҳрлаб қўйилган. Шунинг учун бу масалада ҳеч қандай тушунмовчилик бўлмаслиги керак.

Юқорида зикр этилган маърузада мен «бошқариладиган иқтисод» ёки «бошқариладиган демократия» деб аталмиш моделлар бизга мутлақо тўғри келмайди», деб бежиз айтганим йўқ.

Такрор айтаман, одамларимизнинг сиёсий онги ва савияси қанчалик юксалса, биз демократия йўлида қанча кўп ижобий ўзгаришларга эришсак, эркинлаштириш жараёнлари ҳам шунча тезлашади ва шу асосда Президент 90-йиллардаги мураккаб бир шароитда ўз зиммасига олишга мажбур бўлган ваколатларни тегишли тузилмаларга бериши учун имконият туғилади.

Эътибор қилган бўлсангиз, мен Россиянинг «Независимая газета»си мухбирига берган интервьюда ҳам шу ҳақда фикр юритилган. Яъни, 90-йилларда мен кўп вазифаларни, демакки, масъулият ва жавобгарликни ҳам ўзимга олишга мажбур эдим. Ўша пайтда бу ишларни ишониб топшириш учун атрофимда бошқа ҳеч ким йўқ эди. Топширсам ҳам бажармасди. Бажариш у ёқда турсин, бир кўзи билан чапга, бир кўзи билан ўнгга қарайдиган одамлар ҳам жуда кўп эди. Уларнинг аксарияти ишлаш ўрнига, айтайлик, кимнинг тарафини олиш, кимнинг орқасидан эргашиш ҳақида ўйлар эди. Шукрки, энди у кунлар ортда қолди.

Бугун биз ҳукумат ўз вазифасини тўлақонли адо этиши, таъбир жоиз бўлса, ўз аравасини ўзи тортиши учун Р.Азимовни Бош вазирнинг биринчи ўринбосари лавозимига тасдиқладик. Айтмоқчиманки, Бош вазир Ш.Мирзиёевнинг юкини енгиллаштириш учун унга биринчи ўринбосар тайинланди.

Биринчи ўринбосарнинг зиммасига, авваламбор, энг мураккаб соҳалар, яъни иқтисодиёт, банк ва молия масалалари учун жавоб бериш масъулияти юкланди. Энди хусусийлаштириш ёки молия-банк соҳаси бўладими, пул муомаласини тартибга солиш ёки миллий валютамиз - сўмни мустаҳкамлаш, унинг курсини барқарор сақлаш бўладими, ана шундай муҳим ва устувор йўналишлар бўйича олиб борилаётган ишларни тўлиқ Р.Азимовдан сўраймиз.

Айни пайтда, унга истеъмол товарлари ишлаб чиқариш ва савдо соҳаларини бошқариш вазифаси ҳам топширилди. Бу эса бугунги кунда ушбу масалаларнинг алоҳида эътиборга лойиқ эканини кўрсатади.

Мен шу борада Молия вазирлигининг масъулияти ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман.

Молия вазири С.Раҳимовга асосий эътироз шуки, агар сиз масалага жуда енгил қараб, ҳамма нарсага имзо чекаверадиган бўлсангиз, билиб қўйинг, янглишасиз.

Молия - бу ўзбек тилида «хазина» дегани. Хазинанинг ўзи нима? Давлатнинг хазинаси, унинг даромад ва буромадини, бугунги ва эртанги кунини белгилайдиган бойлик қаерда сақланади, ким уни ҳимоялайди? Албатта, Молия вазирлиги. Шу маънода, агар менга қолса, Молия вазирлигини Хазина вазирлиги деб атаган бўлардим.

Шунинг учун барчани огоҳлантириб қўймоқчиман: бордию бирон-бир ҳужжатда Молия вазирининг имзоси бўлмаса, бу ҳужжат устида ишни давом эттиришнинг ҳеч қандай маъноси йўқ.

Бу масалада асло зуғум ўтказиш ва зўравонлик бўлмаслиги зарур. Олдиндан айтмоқчиман, шу залда ўтирган Бош вазир ўринбосарлари ва вазирларнинг ҳар бири ўз соҳаси манфаатини ўйлайди. Лекин давлатнинг хазинаси битта. Мен хазина деган сўзни бекорга ишлатмадим. Миллий хазина битта - фақат давлатники.

Агар қўйиб берсангиз, бир раҳбар енгил саноатни ривожлантириш учун пул керак, деб келади. Иккинчиси эса, ўзи бошқарадиган нефт ва газ соҳасига маблағ сўрайди. Ўзимизникилар етмагандек, чет элдан ҳам турли корчалонлар келади, гапни фақат шундан бошлайди.

Бир қарашда, ният яхшига ўхшайди. Масалан, хорижий молия ташкилотлари сизга 8 ёки 10 фоизли эмас, 5 фоизли кредит берамиз, дейди. Лекин, ҳисоблаб кўрсангиз, фоизининг ўзи отнинг калласидек пул бўлади. Бугун бизга кўпроқ таклиф қилинадигани -10 фоизли кредитлардир. Бу - олган кредитни 10 йилда икки баробар қилиб қайтарасиз, дегани. Баъзи вазирлар ва уларнинг қўлида ишлайдиганлар эса кредит дегани осмондан тушади, деб ҳисоблайди шекилли, масаланинг шу томонларини ўйлаб кўрмайди. Мана, у давлатдан, бу банкдан келди, кредит бермоқчи, деб хурсанд бўлади.

Аммо улар кредитни қайтариш нима ҳисобидан бўлади, бизнинг шундай имкониятимиз борми ёки шу тариқа қарз ботқоғига ботиб қолмаймизми, деб ўйламайди. Ота-бобомиздан қолган бир нақл борки, шуни эслаш ўринли, деб биламан. Яъни, қарз олишдан олдин узишни ўйлаш керак, деган ҳикматни ҳеч қачон эсимиздан чиқармаслигимиз лозим.

Бизнинг бугунги ҳаракатимиз шундайки, биз мавжуд имкониятлардан, яъни, валютамиз бақувват, инфляция даражаси паст бўлганидан фойдаланиб, кўпроқ одамларнинг иш ҳақини, пенсия ва нафақа пулларини ошириш ҳақида ўйлайлик. Ҳозир биз учун аввало шу нарса муҳим.

Бугунги кунда умумтаълим мактаблари, академик лицей ва коллежларга бюджет маблағларининг қарийб 50 фоизи сарфланяпти. Табиийки, ҳар қандай давлат ҳам бундай катта харажатларни кўтариши қийин, аммо биз, қанчалик оғир бўлмасин, бунинг учун зарур маблағ ва ресурсларни излаб топяпмиз.

Лекин, минг афсуски, бу соҳада баъзи бир хунук ишлар кўзга ташланмоқда. Мана, шунча замонавий коллежлар қурилди, лекин уларда кимлар ишляпти? Коллеж директорларини тасдиқлаш расман Вазирлар Маҳкамасининг ваколатига киритилган. Лекин амалда бу иш қандай йўлга қўйилган?

Янги-янги коллежлар ишга туширилди, уларда ўқиш бошланди, деган гапларни эшитяпмиз, телевизорда кўряпмиз. Хўш, уларнинг раҳбарларини қачон тасдиқлаш керак - ишга киришидан олдинми? Янги директор иш бошлашдан аввал хўжаликни қабул қилиб олиши лозимми? Ўқитувчиларни тайёрлаш керакми? Коллежларнинг моддий-техник базаси, ўқув жиҳозлари, моддий бойликлар учун кимдир жавоб бериши зарурми? Р.Қосимовнинг шу соҳа бўйича раҳбар бўлиб тайинланганига икки ойдан ошди, аммо тартиб ўрнатиш борасида ҳалибери ҳаракати сезилмаяпти.

Биз катта-катта минбарлардан туриб таълим ислоҳоти ҳақида кўп гапирамиз, жойларда эса, афсуски, аҳвол бошқача. Мисол учун, бир туманда коллеж қурилишига ажратилган маблағнинг 30 фоизи қўшиб ёзиш йўли билан ўзлаштириб юборилган. Қурилган коллежнинг эса усти ялтироқ, ичи қалтироқ. Мактабларнинг аҳволи ҳам бундан қолишмайди. Шу тариқа бир тўда қаллоб бу борадаги давлат сиёсатини чиппакка чиқаряпти. Туман, вилоят ҳокимларининг эса бу билан иши йўқ. Нима учун бирор киши бундай кимсаларнинг жиловини тортиб қўймайди?

Кеча Бош вазирга учта вилоятдаги коллежларнинг аҳволини ўрганиш тўғрисида топшириқ бердим. Прокуратура ҳам шу масалани текшириши керак. Ўрганинглар, лицей-коллежларда ким директор, ким ўқитувчи, у ерларда қандай ишлар бўляпти? Барчамизнинг эртанги умидимиз бўлмиш фарзандларимизнинг таълим ва тарбия олиши қандай ташкил этилган?

Бу масалада менинг фикрим шуки, Тошкент Техника университети қошида коллежлар учун ўқитувчилар тайёрлайдиган қўшимча факультет ташкил этиш керак. Бу факультетни сентябр ойини кутиб ўтирмасдан, июл ойидаёқ очиш лозим.

Бир сўз билан айтганда, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ҳал қилувчи бўғини бўлмиш лицей ва коллежлардаги мавжуд аҳволни яхшилаш юзасидан аниқ чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш, унинг ижросини таъминлашга алоҳида эътибор бериш зарур.

Ҳурматли дўстлар!

Бугунги учрашувда мен тараққиётимизнинг янги босқичида давлат ва жамият қурилиши, жумладан, ҳукумат фаолиятини ташкил этиш билан боғлиқ асосий вазифалар ҳақида тўхталиб ўтдим.

Энг муҳим масала - ижтимоий-иқтисодий ривожланиш борасида ўзимиз танлаган моделга асосланган ҳолда, халқ ҳаётини яқиндан билиб, одамларнинг ташвиш ва муаммоларини ҳар томонлама юрагимиздан ўтказиб, олдимизда турган мавжуд ғов-тўсиқларни бартараф этиш, замоннинг ўзи олдимизга қўяётган долзарб вазифаларни виждонан ва масъулият билан бажаришдан иборат.

Шу йўлда барчангизга муваффақият ва омад тилайман.

Андижон вилояти касаба уюшмалари конференциясидан

БАҲО амалий фаолиятга қараб берилади

(Боши 1-бетда)

Ёлланма меҳнат кишиларининг манфаатларини кафолатловчи меъёрий ҳужжатлардан бири жамоа шартномалари ва тармоқ келишувларидир. Бугунги кунда 581986 нафар ишловчининг меҳнат муносабатлари жамоа шартномалари, битишувлар орқали ҳимояланмоқда. Маърузачи – Андижон вилояти касаба уюшмалари Кенгаши раиси Қ.Парпиев, музокарада сўзга чиққан нотиқлар меҳнат муҳофазаси, кафолатланган иш ҳақи, меҳнат қонунчилигига риоя қилиш борасидаги масала ва муаммоларга алоҳида тўхталдилар. Хусусан, Кенгаш ва тармоқ қўмиталари иш ҳақидан қарздорликка барҳам беришда жонбозлик кўрсатди. Вазирлар Маҳкамасининг иш ҳақи ўз вақтида берилишига доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги қарорининг ижросини таъминлаш юзасидан аниқ тадбирлар амалга оширилди. Шу маънода прокуратура, банк, хўжалик судлари ҳамда молия идоралари билан ҳамкорлик яхши самара берди. 2005 йил биринчи январ ҳолатига иш берувчилар олдига 151 та талабнома қўйилиб, 548 миллион 420 минг сўмлик маош ундириб берилди.

Конференцияда меҳнат қонунчилигини мустаҳкамлаш масаласига алоҳида эътибор бериш зарурлиги уқтириб ўтилди. Бунинг учун касаба уюшма етакчилари, мутахассислари, фаоллар ҳуқуқий жиҳатдан билимдон, қатъиятли ва ташкилотчи бўлиши керак. Ҳамжиҳатликдаги саъй-ҳаракат туфайли қатор қонунбузилишларга барҳам берилди. Мисолларга эътибор қилайлик. «Шаҳрихонсут» ҳиссадорлик жамияти раиси И.Мирзаев штат қисқарди, баҳонасида 35 нафар ишловчи билан меҳнат шартномасини ноқонуний равишда бекор қилган. Кенгашга мурожаатдан сўнг ишчи гуруҳи тузилди. Унинг таркибига прокуратура ходимлари, тажрибали ҳуқуқшунослар киритилди. Натижада, корхонада Меҳнат Кодексининг қатор моддалари қўпол равишда бузилганлиги исботини топди. Бошлиқнинг ноқонуний буйруғи бекор қилиниб, асоссиз равишда вазифасидан бўшатилганлар ўз ишларига қайта тикландилар.

Муросасозлик йўлини тутган Қўқонқишлоқ пахта тозалаш заводи касаба уюшма қўмитаси раиси М.Умаровага ишчи-хизматчилар кўпда суянишмай қўйишди. У ноқонуний ишларни кўра-била туриб, ўзини билмаганга олди. Ишчи Х.Йўлдошев билан боғлиқ бахтсиз ҳодисани мутасаддилар ойлар мобайнида яширишга уринишган. Вилоят касаба уюшмалари Кенгаши аралашувидан кейин ҳамма нарса жой-жойига қўйилди. Бахтсиз ҳодиса туфайли оламдан кўз юмган ишчининг оиласига товон пули, моддий зарар ундириб берилди. Умуман ҳисобот даврида маъмурият айби билан ишдан бўшатилган 400 нафар ходим ўз иш жойига қайтарилди.

Ҳисобот даврида касаба уюшмалари маънавий-маърифий ишларни давр талаби даражасида ташкил этиш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, спорт-соғломлаштириш, дам олдиришни намунали йўлга қўйиш масалаларига эътиборни кучайтирдилар. Умумий ҳисобда 14 мингга яқин ишловчи сиҳатгоҳларда, 10 мингдан зиёдроқ ишловчи эса санаторий-профилакторийларда соғломлаштирилди. Оролбўйи аҳолисининг кам таъминланган, кўп болали оилаларининг 3 мингга яқин фарзанди энг яхши оромгоҳларда бепул дам олдирилди. Хайрли ишлар «Сиҳат-саломатлик йили»да ҳам изчил давом эттирилади. Табиийки ёшларни миллий истиқлол ғоялари руҳида тарбиялаш ҳам диққат марказида бўлди. Шу мақсадда қатор кўрик-танловлар, спорт мусобақалари, спартакиадалар ўтказилди.

Маърузачи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар болалар спортини ривожлантириш жамғармасини ташкил этиш тўғрисидаги Президент Фармонидан сўнг бу борада кўпгина хайрли ишлар қилинганлигини кўрсатиб ўтдилар. Жаҳон андозалари асосида қурилган ажойиб спорт коллежи вилоят ўғил ва қизларига катта туҳфа бўлди. «Баркамол авлод-2003» республика спорт мусобақаларининг ушбу мажмуада ўтказилиши барчага руҳ бағишлади. Саломатлик спартакиадалари давом этмоқда.

Таъкидландики, ютуқлар билан бирга ҳали фаолиятда камчиликлар, ечимини кутаётган муаммолар мавжуд. Иш берувчилар, баъзи касаба уюшма ташкилотларининг айби билан жамоа шартномасида кўзда тутилган айрим имтиёзлардан унумли фойдаланилмаётир. «Андижоннефт» акциядорлик жамиятида касаба уюшма ташкилотининг лоқайдлиги туфайли иш ҳақи фондидан меҳнат муҳофазаси ҳамда оммавий спорт тадбирларига 0,5 фоизли ажратма белгиланган. Ҳолбуки, республика тармоқ келишувида ушбу мақсадларга 1 фоиз ажратиш тавсия этилган. Иш ҳақидан қарздорликка барҳам бериш масаласида қатор тармоқ касаба уюшмалари, иш берувчилар олдига қатъий талаблар қўйилиши керак. Бу борада ҳали амалга оширилиши лозим бўлган ишлар кўп. Хусусан, Агросаноат мажмуи, Енгил, мебел саноати, коммунал-маиший хизмат тизимидаги корхона ва ташкилотларда индексациялаш тадбирлари ғоятда суст бормоқда.

Баъзи жойларда меҳнат муҳофазасига ҳамон панжа орасидан қаралаяпти. Ҳисобот даврида ишлаб чиқаришда 62 та бахт сиз ҳодиса содир этилганлиги, унинг 50 фоизи ўлим билан тугаганлиги ташвишли ҳолдир. Бу каби камчиликларни бартараф этиш юзасидан тадбирлар белгиланган бўлса-да, улар бажарилмай қоғозда қолмоқда. Ишловчиларни соғломлаштириш жамоа шартномаларида ўз ифодасини топган бўлса-да, пировард натижа ҳамма жойда ҳам бирдек эмас. Масалан, таълим ва фан ходимлари вилоят қўмитаси бўйича бу кўрсаткич борйўғи 3,2 фоизни ташкил этганлигини қандай баҳолаш мумкин? Делегатлар сиҳатгоҳлар ишини янада яхшилаш ҳақидаги таклифни илгари сурдилар. Афсуски, турли баҳоналар билан 7 та сиҳатгоҳ фаолияти тўхтатилди.

Музокарада сўзга чиққан соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма вилоят қўмитаси раиси Кимёхон Наимова меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқини ҳимоялаш борасидаги ишлар хусусида тўхталди.

– Улуғларимиз таъкидлашганидек, инсон қийинчиликларга чидаши мумкин, аммо адолатсизликка асло чидамайди, - дея фикрини ифодалади у. – Шу ўринда бир мисол келтирсам. Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази вилоят бўлимида меҳнат қонунчилиги бўйича ҳуқуқбузарликлар содир этилаётганлиги маълум бўлди. Вилоят кенгаши билан ҳамкорликда малакали ходимларимиз астойдил ҳаракат қилдилар. Маълум бўлишича, қатор ходимлар икки-уч нафардан ёш болалари бўла туриб, улар уч кунлик қўшимча таътилдан маҳрум этилган. Ёки Шаҳрихон туман марказий касалхонасидаги ҳолатни олайлик. Маъмурият буйруғи билан 22 нафар ходим касаба уюшмасининг розилигисиз ишдан бўшатилган. Асака шаҳар 2-шифохонаси бош шифокори М.Муҳаммедовнинг қилмишлари бундан-да таажжубли. У ҳамширани ўзбошимчалик билан узоқ муддат ишга қўймаган. Биргаликдаги саъй-ҳаракат туфайли адолат ўрнатилди. Шу каби ишлар орқали касаба уюшмаларининг обрўси ортмоқда, жанговарлиги мустаҳкамланмоқда. Бироқ, ҳали асосий ишлар олдинда. Баъзи меҳнат жамоаларида энг нуфузли жамоат ташкилотининг ўрни ва мавқеи унчалик сезилмаяпти. Касабақўм раисларида айрим ўринларда ҳуқуқий билим ҳамда қатъиятлик етишмаётганлиги сезилиб қолмоқдаки, булар ҳақида музокараларда сўзга чиққан Давлат ташкилотлари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси вилоят вакили А.Абдураҳмонов, Бобур номли ип-газлама ишлаб чиқариш акциядорлик жамияти касаба уюшма қўмитаси раиси Ш.Иброҳимов, «Андижоннома» газетаси бош муҳаррири А.Даминов ва бошқалар алоҳида тўхталиб ўтдилар.

Конференцияда ташкилий масала кўрилди. Қодиржон Парпиев Андижон вилояти касаба уюшмалари Кенгаши раиси этиб сайланди.

Собиржон РЎЗИМАТОВ,
Ҳасан АБДУЖАЛИЛОВ,
«Ишонч» махсус мухбирлари

Бандлик дастури – амалда

ИҚТИСОДИЁТНИНГ МУҚОБИЛ СЕКТОРИ
янги иш ўринлари яратишда етакчи

Навбаҳор туманида ўтган йили уч маротаба меҳнат ярмаркалари ўтказилди. Жумладан, йил охирида бўлган ярмаркада тумандаги 36 корхона ва ташкилотлар ўзларидаги бўш иш ўринлари билан қатнашдилар. Натижада 112 нафар киши ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этилди. 5 нафари тикувчилик касбига ўқишга юборилди. 35 нафарига ҳақ тўланадиган жамоат ишлари маъқул бўлди. Шу асосда йил давомида туманда 1860 иш ўрни яратилди. Бу асосан иқтисодиётнинг муқобил сектори – деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳиссасига тўғри келди.

Туман меҳнат, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бўлими жазони ижро этиш муассасаларидан озод этилган фуқароларни фойдали меҳнатга тортишга ҳам катта эътибор қаратмоқда. Ўтган йили меҳнат бўлимига мурожаат этган ана шундай фуқаролардан 20 нафари фермер хўжаликларига ишга жойлаштирилди. Президентимизнинг Амнистия тўғрисидаги қарорига асосан жазони ўташдан озод этилган 3 нафар фуқаролар мурожаати ҳам қаноатлантирилди ҳамда қишлоқ фуқаролар йиғинларига бириктилган меҳнат инспекторлари томонидан ҳудудда фаолият кўрсатаётган корхона, ташкилотларга хат юборилиб, улардаги ишчи-хизматчилар орасида муқаддам судланганлар бўлса ишдан бўшатилган тақдирда меҳнат бўлимига ёзма маълумот бериш лозимлиги тўғрисида огоҳлантирилди.

Албатта, бу туманда ишсизлик муаммоси тўла ҳал этилди, дегани эмас. Айниқса, бугунги бозор иқтисодиёти шароитида ночор корхоналарнинг синиши ёки тугатилиши уларда меҳнат қилган собиқ ишловчиларни ижтимоий ҳимоялашни талаб этмоқда. Тумандаги «Ижанд», Навоий номли ва «Гигант» қишлоқ хўжалик корхоналарининг бўшаган ишловчилари ҳам ўз билим ва малакаларига кўра иш билан таъминландилар. Ҳозирги кунда туманда 236 нафар киши ишсиз сифатида рўйхатга олинган бўлиб, улардан 185 нафарига ишсизлик нафақалари тўланмоқда. Янгидан қурилиб фойдаланишга топширилиши мўлжалланаётган пахта тозалаш заводи уларнинг каттагина қисмини ишга жойлаштириш имконини беради. Шу билан бирга туманда ишловчилар меҳнатини муҳофаза қилиш, уларни ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоялаш ҳам энг муҳим масалалардан бўлиб қолмоқда. Туман прокуратураси томонидан ўтказилган текширишда ишловчилар иш ҳақларини вақтида тўламагани учун «Навоийқишлоқхўжаликкимё» туман бўлими, «Сардор» ишлаб чиқариш фирмаси раҳбари ва масъул шахслари маъмурий жазога тортилдилар. Қарздорликка эса барҳам берилди.

Ялғош САРИЕВ,
«Ишонч» мухбири

Данғара туманидаги Қашқар маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида очилган кичик тикувчилик корхонасида саксон нафар қиз-жувон меҳнат қилмоқда.

МАҲАЛЛА БУЮРТМА ОЛДИ

- Ўтган йили коммунал хизматлар ҳақининг тўланишини таъминлашда намуна кўрсатган маҳалла танловининг мамлакат босқичида ғолиб бўлиб, олти миллион сўм мукофот олган эдик, - дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Аббосхон Назиров. - Шу маблағ ҳисобидан йигирмата тикув дастгоҳи харид қилдик. Бугун корхонада иш қизғин. Россия ва Қозоғистондан махсус иш кийимлари учун буюртма олганмиз.

Маҳалламизда иш ўринларини янада кенгайтириш, хусусан, хотин-қизларни иш билан таъминлаш масаласи доимий эътиборда.

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ МАРКАЗИ

Тошкент ахборот технологиялари университетида Телекоммуникация ва ахборот технологиялари бўйича хотин-қизлар ўқув маркази ташкил этилди.

Унда турли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари компьютер саводхонлигини оширади.

Марказда мутахассисларга телекоммуникация тизимида ахборот хавфсизлиги, тезкор алоқа, радиоалоқа, Интернет тармоғида ишлаш асосларини ўргатишга алоҳида эътибор қаратилади.

ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИ ОММАЛАШАДИ

Наманган вилоятидаги юздан ортиқ фермер ва деқон хўжаликлари раҳбарлари Шўрқўрғон қишлоқ хўжалиги коллежи ҳузурида ташкил этилган махсус аграр бизнес курсларида ўқимоқда.

Фермерлар ўн икки кун мобайнида ерларни экишга тайёрлашдаги ижобий тажриба, янги агротехника тадбирлари ва технологиялари билан танишади. Машғулотларда қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига қарши курашнинг кимёвий-биологик услублари, уруғчилик ва селекция асослари, фермер ва деҳқон хўжаликлари фаолиятининг ҳуқуқий меъёрларига алоҳида эътибор қаратилади.

(ЎзА)

АНДИЖОН ЯНАДА ОБОД БЎЛАДИ

Вилоят марказида жойлашган кўп қаватли уйларни иситиш ва иссиқ сув билан таъминлашдаги мавжуд камчиликлар тез орада бартараф этиладиган бўлди. «Ҳамкориссиқликтаъминотсервис» давлат унитар корхонаси тегишли лойиҳани амалга оширишга киришди. Бу борадаги барча тайёргарлик ишлари ниҳоясига етди. Қўшариқ даҳасида учта қозонхона барпо этилади. Айни пайтда ҳар бир кўпқаватли уйга иссиқлик қувурлари ўтказилади.

Андижон шаҳри фаолларининг йиғилишида ана шу ҳақда гап борди. Андижон вилояти ҳокими С.Бегалиев бошқарган тадбирда мамлакатимизда халқимиз турмуш даражасини янада юксалтириш, фаровонлигини ошириш борасида изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотлар ўз самарасини бераётгани алоҳида таъкидланди.

Номи зикр этилган лойиҳани амалга ошириш учун Европа тикланиш ва тараққиёт банкининг 5 миллион АҚШ доллари миқдоридаги кредити ва 1 миллиард 203 миллион сўм бюджет маблағи ажратилди. Шаҳарнинг ижтимоий инфратузилмасини яхшилаш мақсадида янги газ, электр ва сув линияларини ўтказиш учун ҳам маблағлар ажратилди. Шаҳар ичидаги кўча ва йўлларга асфальт ётқизиш кўзда тутилмоқда. Хусусан, 2005-2007 йилларда таъмирлаш учун режалаштирилган 100 километр йўлнинг 35 километри жорий йил охиригача янгиланади.

2005 йилда шаҳардаги ариқлар тармоғини таъмирлаш ва қайта тиклаш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилади.

(ЎзА)

Айни пайтда юртимизда бошқа кўплаб соҳалар қатори почта ва телекоммуникация тизимини ривожлантириш борасида ҳам кенг кўламдаги ишлар амалга оширилмоқда. Чунончи, «Тошкент почтаси» акционерлик жамияти Янгийўл шаҳар почта тармоғи жамоаси ҳам бу борада арзигулик натижаларни қўлга киритмоқда. Хусусан, тармоқ ходимлари томонидан 2005 йил вақтли матбуот нашрлари учун 56 миллион сўмлиқдан ортиқ обуна расмийлаштирилди. Мавжуд 10 та алоқа бўлимларида кўрсатилаётган хизмат ва почта фаолиятини янада яхшилаш борасида қатор тадбирий режалар ишлаб чиқилди.

Суратларда: операторлар О.Бўтаев ҳамда С.Жўрабоева; мутахассислар М.Ашуралиев, О.Содиқов ва В.Горсковалар галдаги вазифалар хусусида суҳбатлашмоқда.

Мухбир мулоҳазаси

МУРАККАБ ШАРОИТДАГИ ФЕРМЕР хўжалигига муносабат

Каттақўрғон туманидаги «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги 2002 йил март ойида туман ҳокимининг қарори билан ташкил этилиб, унга «Ғалаба» ширкат хўжалигидан 10 гектар ер майдони ажратилган. Ижарага берилган ер Оқдарёнинг шундоққина қирғоғида жойлашган. Мана шу омил фермер хўжалиги фаолиятини ривожлантириш йўлида жиддий тўсиқ бўлиб қолди. Ва, охир-оқибат, қишлоқ тадбиркорининг таназзулга юз тутишига, ер ижара шартномаси бекор қилинишига олиб келди. Чунки пахтачилик ва ғаллачиликка ихтисослашган мазкур хўжалик белгиланган фаолият йўналишида самарали иш юритолмади. Саъй-ҳаракатларга қарамасдан, экин майдонларини муттасил сув босиши натижасида кўзланган ҳосилни олиб бўлмади, мақсадга эришилмади.

Ўз нуқтаи назаримизни баён қилишдан аввал ҳужжатларга эътибор қилайлик. Ер ресурслари давлат қўмитасининг «Ер кадастри» шўъба корхонаси томонидан берилган ҳужжатларда «Аббосбек NDU» фермер хўжалигига ажратилган ер майдонлари тарифланиб, «аллювиал ётқизиқлардан ташкил топган Оқдарё ва Қорадарёнинг 1-соҳил усти террасаси», «суғориладиган ўтлоқи ботқоқ тупроқлари» дейилган. Еростi сувлари атиги 0,5-1 метр чуқурликда эканлиги кўрсатилган. Ушбу контурдаги жами ер майдони 16 гектар бўлиб, шундан фақат 10 гектари суғориладиган ерлар. Мазкур маълумотларга асосланиладиган бўлса, «Аббосбек NDU» фермер хўжалигига ажратиладиган ер ушбу контурнинг дарё соҳилидан олис қисмида жойлаштирилиши мақсадга мувофиқ бўлур эди. Лекин бундай йўл тутилмаган. Оқибатда унга ажратилган майдоннинг қарийб ярми сув босадиган чегарага тўғри келиб қолган. Бундан ташқари, дарё оқими бўйлаб озгина юқорида насос станциясининг каркери (сув ҳавзаси) бор. Бу жойда кўп миқдорда сув йиғилиши ҳам ёндош сув майдонлари намлиги ошишига, ер ости сувларининг кўтарилишига олиб келади. Шу атрофда яшовчи аҳоли вакилларининг айтишича, дарё соҳилидаги ерларнинг «Ғалаба» ширкат хўжалигига тегишли майдонларига ҳар йили шоли экилар экан. Фермер Клара Мирзаева «Аббосбек NDU»га тегишли ерларга туташ майдонларга ҳам шоли экилганини таъкидлайди. Ҳолбуки, шолипояларга бевосита туташ майдонларда ғўза парваришлаш амри маҳол.

Шундай қилиб, 2002 йилнинг баҳори серёғин келиши туфайли ерларни сув босганлиги оқибатида чигитни ўз вақтида эка олмаган фермер 4- ва 12 май кунлари тумандаги мутасадди идораларга расман мурожаат қилади. Етти нафар масъул ходимлардан иборат комиссия аҳволни ўрганиб, май ойининг ўрталаригача бу майдонларга сув чиқиб ўтганлиги сабабли пахта экилмаганлиги ҳақида далолатнома тузишади. Шунга асосан туман шартномалар бажарилишини назорат қилиш давлат инспекцияси бошлиғи А.Худойбердиев фермерни 25 фоизли жаримага тортмасликни «Каттақўрғонпахта» АЖ раҳбариятидан сўраган. К.Мирзаеванинг айтишича, ҳосилнинг етказиб берилмаган қисмини (қийматини) у нақд пул билан тўлаб берган. Шу йили кеч кузда фермер 2003 йил ҳосили учун ғалла экди. Афсуски, декабрдаги совуқ ғалла майдонларининг 40 фоизига жиддий зарар етказди. Комиссия далолатномаси, туман метеостанцияси маълумотномаси мавжуд.

Ўтган йили ҳам фермер юқоридаги сабабларга кўра чигит эколмади. Аҳволни тегишли идораларга ўз вақтида маълум қилиб турди. Аммо ҳеч қаердан амалий ёрдам бўлмади. Туман деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмасидаги мутасаддилар эса энг осон йўлни танлашди. «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги зиммасидаги ҳосил умумий миқдори бошқа фермер хўжаликларига оз-оздан тақсимлаб берилди.

Шундан сўнг фермер К.Мирзаева тўғридан-тўғри туман прокурорига мурожаат қилди. У аризасида шундай дейди: «... мен яна давлатдан 1 миллион 200 минг сўм қарз бўлдим. Шу сабабли бу йил (2004 йил) ҳеч жой билан шартнома тузмадим. Чунки бу йил ҳам ерни сув босиб ётибди. Мутахассислар бориб кўришди. Тошкентдан ҳам вакил чақиртирдим. Улар ҳам келиб кўриб, ер экишга ярамайди, деб айтиб уюшмага хат қилиб беришди. Ерни шўр босиб кетган. Атрофимда ширкат хўжалигининг ери бор, ундан умуман фойдаланмайди, менинг ерим билан бир контурда. Шу сабабли мен пахта экмадим. Ер шароитим кўтарадиган экин экишга рухсат берилишини сўрайман». Хуллас, «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги ерларига шоли экилади. Туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бош ҳосилоти З.Тиллаев раҳбарлигидаги комиссия тузган далолатномага асосан шоли ҳосили фермер хўжалиги даромадига олинади. Ҳосил дон комбинатига топширилади. Бу ҳақда туман статистика бўлимига маълумот тақдим этилади.

... Биз Каттақўрғон туман ҳокимининг «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги билан ер ижара шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги қарори хусусида баҳс юритиш, бу хусусда узил-кесил фикр айтишдан йироқмиз. Эътиборни айрим мутасаддиларнинг мулоҳазаларига қаратмоқчимиз ва аввалам бошданоқ мазкур фермер хўжалиги ривожланиш имкониятига эга бўлмаганлигини таъкидламоқчимиз, холос.

– Тадбиркор фермер тупроқ унумдорлигини, ҳосилдорликни оширишга ҳаракат қилиши керак, - дейди туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи З.Сайфуллаев. – Ишни эплай олмаган фермер айбни бошқалардан қидирмаслиги керак.

Бу жавобга эътироз йўқ. Аммо табиий шароит ишни ривожлантиришга имкон бермаса, фермер «ўз ёғига ўзи қовурилиб» юравериши керакми? Туман раҳбарлари ўтган йиллар мобайнида бу борада аҳволни яхшилашга қаратилган бирор таклиф киритишлари ёки бирор амалий чора-тадбир қўллашлари мумкин эмасмиди?

– «Аббосбек NDU» фермер хўжалигига ажратилган ерда илгари ҳам ширкат хўжалиги пахта-ғалла етиштирган. Бу майдонларда, очиғи, ҳосилдорлик нисбатан анча паст бўлади. Лекин ширкат хўжалигининг бошқа майдонларда ҳосилдорликни бироз ошириб, бу ерлардан олинмай қолган ҳосил миқдорини қоплаб юбориш имконияти бор эди, - дея суҳбатни давом эттирди туман деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси директори Б.Шодиев. – Фермер хўжалигида эса бундай имконият йўқ. Оқибатда у шартнома мажбуриятларини бажара олмаган. Бу лавозимда мен яқиндан бери ишлаяпман. Шунинг учун аҳвол билан тўлиқ таниш эмасман. Туман ҳокими ҳузурига чақиртирилиб, масала кўндаланг қўйилганда, «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги раисининг ўзи ерни топшириш ҳақида ариза ёзди. Бинобарин, туман ҳокимининг қарори қонунийдир...

Яна фикрга борилади, аввало ДФХ уюшмаси фермер хўжалиги манфаатларини ҳимоя қилиши, унга имконият яратиб бериш ҳаракатида бўлиши керак эди, назаримизда. Уғит, ёнилғи-мойлаш воситаларини тақсимлаш, юқори идораларнинг топшириқларини фермерларга етказиш ва улардан ҳисобот йиғишдангина иборат фаолият бугунги кун талабига жавоб бермайдиган эскича иш услубидир.

– Фермерлар олдига қўйилган талабни жуда яхши тушунаман, - дейди «Аббосбек NDU» фермер хўжалиги раҳбари К.Мирзаева. – Бизга ажратилган ер шароитини яхшилашни мўлжаллаган эдим. Бироқ мутахассислар билан маслаҳатлашиш ва ҳисоб-китоблар натижасида бунинг имкони йўқлиги маълум бўлиб қолди. Чунки дарё қирғоғида дамба тариқасида тўсиқ кўтаришнинг нафи йўқ. Сизот сувларни тўхтатиб бўлмайди. Иккинчи томондан сув насослари карьерида йиғиладиган катта миқдордаги сувнинг ҳам таъсири яққол сезилади. Даламизга асосан шу томондан сув чиқиб кетади. Еримизга туташ майдонларга «Ғалаба» ширкат хўжалиги шоли экади... Ёки айтайлик, ерни умуман сув сатҳига нисбатан тупроқ ётқизиш йўли билан кўтариш жуда катта масала. Ўтган давр мобайнида юзага келган ҳолат ҳақида раҳбар идораларни ўз вақтида хабардор қилганман. Аммо дардимга ҳеч ким қулоқ солмади. Агар бошқа жойдан ер беришса, бир йилдаёқ ишни эплай олишимни асослар эдим...

Бир фермер хўжалигининг фаолияти, унга муносабат хусусида кўрган-эшитганларимизга асосан мулоҳаза юритдик. Фикримизча, қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларнинг самараси, соҳанинг ривожланиши энг аввало, фермерларни қай даражада қўллаб-қувватлашга бевосита боғлиқ.

Р.ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири

2005 йил – Соғлом турмуш йили

ШИФОХОНА ҚОШИДА СПОРТ МАЙДОНЧАСИ

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, она ва бола соғлиғини мустаҳкамлаш, репродуктив саломатликни яхшилаш, тиббий маданиятни ошириш ва оилада турмуш тарзини соғломлаштириш, жисмонан бақувват фарзандлар туғилишини ва уларни баркамол қилиб тарбиялашни таъминлаш мақсадида, Жиззах вилоят болалар шифохонаси ходимлари олиб бораётган ишлар таҳсинга сазовор.

110 ўринли касалхонада 130 нафар бемор даволанмоқда. 74 нафар шифокорлар улар хизматида. 5 та бўлимда барча шароитлар муҳайё. Бўлимлар хоналари боғчани эслатади. Она ва бола учун алоҳида-алоҳида ўриндиқлари бор. Юмшоқ ва қаттиқ ўйинчоқлар тартиб билан қўйилган. Юмшоқ ўйинчоқлар асосан ҳамширалар томонидан тайёрланган.

– Бемор болаларни Япония даволаш усули асосида даволашга ҳаракат қиляпмиз, –дейди шифохона бош ҳакими «Шуҳрат»медали соҳибаси Холида Алимова. – икки ҳамширамиз Японияда тажриба алмашиб, малака ошириб қайтди.

Кунчиқар юрт тажрибасига кўра бемор болалар ҳаким ва ҳамширалардан қўрқмай, уларга тезроқ кўникишлари учун ўйинчоқлар галереяси ташкил этилди. Энг эътиборли томони бу маскан ҳовлисида спорт майдончаси ташкил этилганлигидир. Таянч ҳаракатида нуқсони бор бемор муолажа мобайнида спорт йўриқчилари кўмагида машғулотлар ўтказади.

Бўрибой НОРҚУЛОВ,
«Ишонч» мухбири

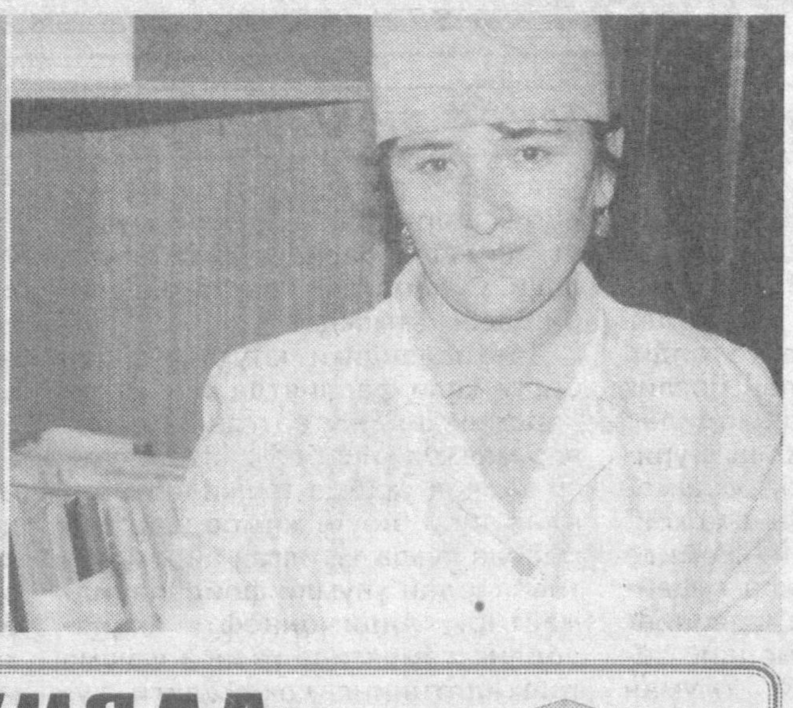

Футбол

«ПАХТАКОР» ТУРКИЯДА

Футбол бўйича ўтган йилги миллий чемпионат ғолиби ва мамлакат кубоги соҳиби - Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси янги мавсумга пухта тайёргарлик кўрмоқда. Чунки пойтахтлик футболчилар йил давомида миллий чемпионат ва кубок ўйинларидан ташқари, Осиё чемпионлар лигаси ва терма жамоа сафида жаҳон чемпионатининг саралаш учрашувларида тўп суриши лозим.

«Пахтакор» клуби раҳбарияти навбатдаги хорижий ўқув- машғулот йиғинини 12-22 феврал кунлари Туркиянинг Анталья шаҳрида ташкил этишга қарор қилди.

Жамоага бу йил ҳам кучли футболчилар таклиф қилиняпти. Айниқса, жамоа бош мураббийси Тожмурод Агамуродов ҳужум чизиғини кучайтириш ниятида. Ана шу мақсадда икки йил давомида Россиянинг «ЦСКА» клубида тўп сурган Ўзбекистон терма жамоаси ҳужумчиси Александр Гейнрих Тошкентга қайтди. Бундан ташқари, нигериялик футболчи Жуниор Осаги ҳам синовдан ўтяпти.

«Пахтакор» футболчилари Антальяда дастлабки назорат учрашувини Украинанинг «Шахтёр-2» жамоасига қарши ўтказди. Беллашув кескин ва муросасиз курашларга бой бўлса-да, ҳар икки жамоа посбони ўз дарвозаси дахлсизлигини сақлаб қолишга муваффақ бўлди.

Машғулотлар якунига етгач, пахтакорчилар 22 феврал-1 март кунлари ўтказиладиган Тошкент халқаро турнирида иштирок этади. Мазкур мусобақа доирасидаги биринчи учрашув 24 февралда Тбилисининг «Локомотив» жамоасига қарши ўтказилади. Арманистон чемпиони - «Пюник» билан баҳс эса 26 февралга белгиланган.

(ЎзА)

ҲИКМАТЛАР

Инсонда моддий бойлик билан маънавий бойликнинг баробар бўлиши нақадар гўзал!

Менимча, ҳалол меҳнат билан топилган моддий неъматларга маънавий бойлик ҳам сингиб кетади. Негаки, ҳалолликнинг ўзи инсон маънавиятининг асосидир.

* * *

Яхшига ёндошиб дилдан суҳбатлашгим келаверади. Чунки у ҳар кимнинг дилидагини топиб сўзлайди. Унинг сўзлари одамнинг руҳини кўтаради, дардини енгиллаштиради...

Яхшига ҳатто гўдаклар ҳам талпинади. Негаки, унинг юзидан меҳр нури ёғилиб туради. Бу нур фақат қалби ёруғ одамлардагина бўлади.

* * *

Ҳаётда кўнгли тоза, андишали одам кўп изтироб чекади. Биринчидан, одамлар орасидаги адолатсизлик, ноинсофлик ва фирибгарлик унинг дилини оғритади. Иккинчидан, андишани қўрқув деб ўйлаган нокаслар унга панд бериб кетадилар.

* * *

Фойда учун ўзини ўтга-чўққа ураётган нафси ёмонни кўрсам, ўлжасига ташланиб, талвасага тушаётган оч бўри кўз ўнгимдан ўтади.

* * *

Ҳаётда ўз йўлини тополмаган одам бошқаларга ақл ўргатади.

* * *

Сабр-қаноатсиз одам шамолга ўхшайди. Шамол гувиллаб, ўзини ҳар томонга уради. Чанг-тўзон кўтаради. Экинларга зиён етказади. Сабрсиз одам ҳам шамолдек елиб-югуради. Доимо шошиб-пишиб ишга киришади. Натижада қилган иши пала-партиш бўлади.

* * *

Таъмагирлик – пасткашлик белгиси. Таъмагир ўз нафсининг қулига айланган зот. Таъма уни ҳар кўйга солади. Бирор нарса илинжида у мансабдор олдида тиз чўкишга ҳам тайёр туради. Тиз чўкиб яшаш шундай тубанликки, мардлар бундай яшашдан тик туриб ўлишни афзал кўрадилар.

* * *

Лоқайд одамдан душман ҳам афзал. Негаки, душман бир кун муросага келиши мумкин. Лоқайд эса сўнгги нафасигача лоқайд бўлиб қолади.

* * *

Ёш боладаги ёмон қилиққа эътибор бермаган ота-она бир кун касалини яширган одамнинг аҳволига тушади.

* * *

Кулги инсон умрини узайтиради, дейишади. Тўй-ҳашамларда, қувончли кунларда мириқиб кулишга нима етсин! Аммо кулгининг ҳам меъёри, вақти-соати бўлади. Баъзи бефаросат одамлар азада ҳам ўтган-кетгандан гап бошлаб, кулишиб ўтирадилар. Бу худди ошдан чиққан тошдек, одамнинг ғашига тегади.

Тўпловчи:
Ўктам СУЛТОНОВ

Инсон номига иснод

Ҳеч ким онадан жиноятчи бўлиб туғилмайди. Ёвузлик, шайтонийлик унинг қонида эмас, балки ножоиз шароитда ўсганлигида, нотўғри тарбиясида. Суд жараёнида бунга қайта-қайта амин бўлмоқдамиз. Қора курсида ўтирган айрим кимсаларнинг кирдикорлари билан танишиб, беихтиёр ёқа ушлаймиз. Унинг инсон фарзанди эканлигига ақл бовар қилмайди.

ОМОНАТГА ХИЁНАТ

Фуқаро Гулистон Ражаббоевани нима жин уриб, бу йўлга кирганини ўзига ва ёлғиз Яратганга аён. Олий маълумотли, тўрт нафар фарзанднинг онаси ёши элликдан ошганида фирибгарлик қилиб юрса-я. Фарзандларининг ҳаёт сўқмоқларида кетма-кет қоқилаётгани, балки шу тарбия оқибатидир? Омонатга хиёнат қилиб илк бор қамалганида бу ҳақда унинг ўзи ҳеч ўйладимикин?

Гулистон ножўя хатти-ҳаракати туфайли Қорақалпоғистон Республикаси Олий Суди томонидан ЎзР ЖКнинг 168-моддаси 4-қисми «а» банди, 167-моддаси 4-қисми «а» банди, 184-моддаси 2-қисми «б» банди билан ЎзР ЖКнинг 59-моддасига асосан 13 йил муддатга озодликдан маҳрум қилинганди. Бироқ Ўзбекистон Президентининг «Амнистия тўғрисида»ги Фармонига кўра жазодан озод этилди. Унинг ўрнида бошқа биров бўлса, бундан тўғри хулоса чиқарар, ҳаётини изга соларди.

У эса аксинча жўшгандан жўшди. Янги-янги режалар тузди. Бир куни ўғли Ғайрат Қурбоной Нуримбетовани эргаштириб келди.

- Уйингизни сотмоқчи экансиз, шунга келувдим, - деди Қурбоной.

Гулистон мийиғида кулди.

- Сотмоқчиман, пулингиз нақдми?

Аёл киприкларини пирпиратиб жилмайди.

- Шу ерда юрганимизга 10 йил бўлди, аммо уй ололганимиз йўқ. Қўлимиз қисқалик қиляпти. Агар келишсак, уйнинг пулини бўлиб-бўлиб тўласам, нима дейсиз?..

Гулистоннинг «раҳми» келди.

- Майли, унда 3-4 ойда тўғрилаб берасиз. Уй баҳоси 1 минг 100 доллар, 400 долларини берганингиздан сўнг сизни уйга рўйхатга қўяман. Ҳаммасини берганингиздан сўнг расмийлаштириб бераман, уй сизники бўлади, - деди.

Қурбоной ўзида йўқ хурсанд бўлди ва эри билан келиб 200 долларни олдиндан берди. Савдо пишди. Аммо ойлар ўтса ҳамки Қурбонойнинг иши битмади. Бу ўртада қанча синоатлар бўлиб ўтмади дейсиз. Бўзчининг мокисидек қатнайвериб, ахийри берган пулини ярмини зўрға қайтариб олди. Гулистон уйни сотишдан айниганди. Инсон хом сут эмган банда, бўлмаса бир марта алдаган одамга яна ишониш мумкинми? Қизиғи шундаки, у яна алданди. Гулистон унинг «ЛЖ» ва «Шиваки» русумли рангли 2 та телевизорини «сотиб бераман» деганига ишонди. Ва бироз вақт ўтиб Гулистон «опаси»дан пулларини ололмаслигини билгач, оёғини қўлига олиб прокуратурага югурди.

Қуш уясида кўрганини қилади. Гулистон ўғли Мақсуд Утенов билан гапни бир жойга қўйди. Улар Отахон Сафаров номидаги БМВ-518 русумли автомашинани қўшни Туркманистон Республикаси Дашогуз вилоятига олиб бориб бекитишни режалаштирдилар. Режа амалга ошди. Туркманистонлик таниш асқотди. Автомашина Дашогуз вилоятида яшайдиган Тозабой исмли шахснинг хонадонига яшириб қўйилди. Г. Ражаббоева бу қилмиши билан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 182-моддаси, 2-қисми «а» банди ҳамда 223-моддаси 2-қисми «б» бандида кўрсатилган жиноятларни содир этган эди.

Жиноятчининг қармоғига илинганлардан яна бири тўрткўллик Дилбар Каримбердиева бўлди. У жами 7 миллион 484 минг 500 сўмлик қимматбаҳо тақинчоқларини «сотиб беринг» деб Гулистонга берганди. Манғитлик Муҳаббат Зуннунова Гулистондаги 825 минг сўм қарзини ундириш ўрнига, туҳматга қолди. Фирибгар бунинг ҳам эвини топди. «Қадрдони» нуфузли идораларга «М. Зуннунова О. Сафаров номидаги автомашинани Туркманистонга ноқонуний равишда ўтказиб юборди. Машина ичида эса Д. Каримбердиеванинг тақинчоқлари бор эди», деб шикоят йўллади. Кўп ўтмай яна бир манғитлик Хосият Ўрозимбетова жами 825 минг сўмлик 4 та телевизорини сотдириш ниятида Гулистонга бериб, чув тушганлар қаторидан жой олди.

«Қилмиш-қидирмиш» дейдилар, қонун бузилдими, жазо ҳам муқаррар. Фирибгар қора курсига ўтирди. Ҳукм ўқилди. Жиноятчи Г. Ражаббоева 6 йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

ПОЧЧА - ҚАЙНСИНГИЛ ОПЕРАЦИЯСИ

Ўқишга кириш учун 400 минг сўм керак бўлармиш, деган гапни эшитиб Латофатнинг тинчи йўқолди. Ота-онасига югурди. Улардан қулоққа ёқадиган гап чиқмагач, ўзбошимчалик билан поччаси Ойбекнинг олдига борди.

- Почча, 400 минг сўм беринг, ўқишга кирмоқчиман. Қарзимни стипендиямдан оз-оздан узаман, - деди.

Ойбекнинг дили тубида мудраб ётган қаллоблик гўё уйғониб кетгандек бўлди.

- Биласан, сени ўз синглимдай яхши кўраман. Берардиму, афсуски, ёнимда пулим йўқ. Аммо бир йўлини топамиз, - деди.

- Йўлини топасиз? Қандай қилиб? - сўради жавдираган кўйи Латофат.

- «Бинго миллионер» лотереясидан битта сотиб олгин. Сени «Нексия-2» русумли автомашина ютиб олди, деб гап тарқатамиз. У ёғини менга қўйиб беравер.

Қиз ўйлаб ўтирмай унинг таклифига кўнди. Шу тахлит «почча-қайнсингил» ёхуд «Ютуқ» операцияси бошланди. Ойбекнинг билағонлиги туфайли 0492188 сонли «Бинго миллионер» лотереяси ҳамда гўё Тошкент Давлат ўйин назоратчилари Ш. Аминов ва Б Қаландаров имзо чеккан сохта ҳужжат юзага келди.

Саратон чилласи ҳали ҳовуридан тушмаганди. Ойбек Элликқалъа тумани «Қилчинок» деҳқон фермер хўжалигининг 2-бригадасида яшайдиган таниши Бахтиёр Раззоқовникига келди ва ундан «фоизи билан қайтараман» деб 800 АҚШ долларини олди. Бир неча кундан сўнг таниши Мақсуд Отажоновникига Латофат иккиси чиқишди. Унга Латофат «Бинго миллионер» лотереясидан «Нексия-2» русумли машина ютганлигини айтиб, қулоғига лағмон осди.

- Бориб машинани олиб келмоқчиман. 1 миллион сўм бериб туринг. Фоизи билан қайтараман, - деди кўзлари ёниб Ойбек.

«Юз иссиқ» дейдилар. Мақсуд ўйлаб-нетиб ўтирмай 1 миллион сўмини уларга тутқазди. Орадан 14 кун ўтиб, Ойбек яна Бобожоновникига борди. Бу гал Латофат бехабар эди.

- Илтимос, яна 1,5 миллион сўм бериб туринг, олдингиси порага кетди. Ишонмасангиз, машина сизникида тура туради. Пулларингизни қайтаргач, олиб кетаман, деди.

Бироқ Отажоновнинг кўнгли ғашланиб, шубҳа ғимирлай бошлаганди. У бор гапни текшириб кўришга жазм этди. Ойбекни лотерея сотилган жойга олиб борди. Ойбек машина ичида қолди, Мақсуд эса ютуқ чиққан лотереяни олиб, таниш лотерея сотувчига йўликди. Таниши лотереяни кўздан кечирар экан, унинг қалбакилигини, боз устига «Бинго миллионер» лотереясига шу йил «Нексия-2» русумли автомашина қўйилмаганлигини айтди. Мақсуднинг гумони тасдиқланди. У Ойбекка сир бой бермай, Латофат Абдуллаеванинг уйини кўрсатишини сўради. Ойбек қизни бошлаб чиқди. Сир очилди. «Почча - қайнсингил» операцияси фош этилди. Қишлоқда «Латофатнинг машина ютганлиги» тўғрисидаги миш-миш қандай тарқалган бўлса, лотереянинг сохта эканлиги, Ойбек ва Латофатнинг эса қаллоблиги хусусидаги гап-сўзлар ҳам шундай тез ёйилди. Мақсуд қассоб-ку, пулини қайтариб олди, бироқ бундан Латофатнинг ота-онаси қаттиқ изтироб чекди. Ҳали ўн гулидан бири очилмаган Латофатнинг жар ёқасига бориб қолгани, уни бу йўлга куёви Ойбек етаклаганидан фиғонлари фалакка чиқди. Афсуски, энди ғишт қолипдан кўчган эди.

Тўғри, ҳар қандай ҳолда ҳам ҳаёт тугаб қолмайди. У давом этаверади. Бироқ инсон шаънига тушган «доғ»ни ювиб бўлармикан?

Зуҳра РАҲМОНОВА,
Беруний тумани жиноий ишлар бўйича суд раиси,
Шарофат ИСКАНДАРОВА,
«Ишонч» мухбири

«ДЕВОНА»

Алишер Навоий номидаги кино саройида «Ўзбеккино» миллий агентлигининг «Ўзбекфильм» студиясида яратилган «Девона» бадиий фильмининг тақдимоти бўлиб ўтди. Фильмни Асад Дилмурод сценарийси асосида режиссёр Собир Назармуҳамедов суратга олган.

Фильмда икки ёшнинг соф муҳаббати ҳақида ҳикоя қилинади. Шу билан бирга томошабинлар унда от шайдоси Эргаш ака билан юзлашадилар. Ўзи меҳр қўйган отнинг тасодифан йўқолиб қолиши Эргаш ака феъл-атворининг яширин қирралари очилишига сабаб бўлади.

Бош ролларни Дилбар Икромова, Эркин Комилов, Мурод Ражабов ижро этган. Шунингдек, фильмда Улуғбек Қодиров, Шуҳрат Нурматов, Шаҳло Ҳожиева сингари ёш актёрлар ҳам иштирок этган. Янги картинани оператор Ҳамидулла Ҳасанов тасвирга туширган.

Профессионал бокс

ҚИТЪАЛАРАРО ЧЕМПИОНЛИК КАМАРИ

Муҳаммадқодир Абдуллаевнинг ўзида қолди

Профессионал бокснинг WBO интерконтинентал йўналишида қатнашаётган ҳамюртимиз Муҳаммадқодир Абдуллаев Германиянинг Штутгарт шаҳрида навбатдаги, ярим ўрта вазн тоифасида қитъалараро камари учун жангда рақиби аргентиналик Хуан Алберто Годояни мағлуб этди.

Жанг аввалиданоқ ташаббусни ўз қўлига олган Муҳаммадқодир рақибини учинчи раундда накаутга учратди. Бу унинг профессионал боксдаги ўн бешинчи ғалабасидир.

Шоҳмат

ҚОСИМЖОНОВ РАҚИБИНИ КУТМОҚДА

ФИДЕ президенти Кирсан Илюмжинов журналистлар билан ўтказган навбатдаги матбуот анжуманида жаҳоннинг мутлақ чемпионлиги йўлида кечадиган Қосимжонов - Каспаров баҳсига ойдинлик киритди.

Маълумки, бу ўйин шу йилнинг январ ойида Дубайда бўлиб ўтиши лозим эди. Бироқ маълум сабаблар туфайли ўйин ўтказилмади. Каспаров ўзининг ФИДЕ га ёзган очиқ хатларида агар ўйин моддий жиҳатдан кафолатланмаса, ўйиндан бош тортишини айтганди. Сўнгра умуман ўйинда қатнашмаслигини билдирган. Бунга жавобан К.Илюмжинов қуйидагича баёнот берди.

–Каспаров ўзининг баёнотлари билан кўпчиликнинг жиғига тегмоқда. У ўйин аввалиданоқ ўз ҳисоб рақамига маблағ ўтказиб қўйишни талаб этмоқда. Каспаров юзага келган муаммоли вазиятни тўғри тушинишни хоҳламаяпди. Агар у шу талабида қатъий туриб олса, чемпионлик учун бошқа номзодни кўриб чиқишга тўғри келади.

Ҳал қилувчи қарор шу ойнинг 26-27 кунлари Тбилиси шаҳрида ўтадиган ФИДЕ кенгашида қабул қилинади. Ўйин эса 25-апрелда Туркияда ўтиши режалаштирилган. Ўйиннинг мукофот жамғармаси 1,65 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Биз билган, билмаган дунё

Ўрта асрларда темурийлар давлатининг шарофати билан юзага келган машҳур тарихчилар сони унчалик кўп эмас. Шуларнинг орасида Шоҳрух ҳукмронлиги қўл остида тарихчи, элчи, хонақоҳ шайхи лавозимларида ишлаган Камолиддин Исҳоқ Абдураззоқ Самарқандийнинг ўрни алоҳидадир. Илм аҳлларига маълумдирки, бу ноёб истеъдод эгаси мўғуллар давридан то султон Ҳусайн Бойқаро давригача бўлган 166 йиллик тарихни қамраб олувчи «Матлаи садайин, мажмаи баҳрайин» номли нодир асари билан бутун шарққа танилган эди.

МАШҲУР САЙЁҲ

Ана шу етук олим, Шоҳрухнинг фармони билан 1442 - 1444 йиллар орасида Ҳиндистоннинг шарқи-жанубида жойлашган Бижонагар вилоятига элчи бўлиб борган. Дунёнинг у чеккасидан бу чеккасига қуруқлик орқали элчилик, сайёҳлик ва савдогарлик иши билан борган кишилар қадимдан бизга маълум. Лекин мусулмон мамлакатида яшовчи халқларнинг элчилик мақсадида денгиз оша Ҳиндистоннинг энг чекка ўлкаларига боришлари, жуда камдан-кам учрайдиган ҳам эди. Гап шундаки, Ҳиндистонга машҳур сайёҳлар Афанасий Никитин, Васко де Гама каби кема капитанларидан ярим аср илгари, самарқандлик тарихчи Абдураззоқ Самарқандий етиб борганлиги диққатга сазовордир. Бу сайёҳ - элчи у ерда кўрган-кечирганларини, давлат ва фан аҳамиятига молик барча ажойиботу ғаройиботларни «Матлаи садайин»да батафсил ҳикоя қилади.

Унинг бу саргузашти тарихий жиҳатдан шунчалик муҳимки, унга рус ва Оврупонинг энг йирик олимлари бу асарга катта таянч намуна сифатида қараганлар. Шундай экан ҳар қандай китобхон Абдураззоқнинг шахсий ҳаёти, болалиги оилавий муҳити қандай экан, деб уни билгиси келиши табиий. Шу маънода биз унинг ҳаёт йўли хусусида ҳам баъзи маълумотларни бериб ўтмоқчимиз. Тарихчининг отаси ва болари ўта зиёли кишилар бўлиб, Амир Темур салтанатида диний ишлар бўйича турли лавозимларда ишлагани ҳақида маълумотлар бор. Жумладан, унинг падари Жалолуддин Исҳоқ Самарқандий Шоҳрух салтанатида қозилик ва имомлик вазифаларини ўтаб турган. Абдураззоқ «Матлаи садайин»да айтиб ўтишича, унинг учта акаси бўлиб, уларнинг каттаси Жамолуддин Самарқандий «Араб тили грамматикаси» (сарфу наҳв)дан мадрасада дарс берган. Бу улуғ инсон диний илмларнинг ҳам йирик пешволаридан бири ҳисобланиб, саройда кўпгина мубоҳасали масалаларни ечишга моҳир бўлган.

Абдураззоқ 19 ёшга қадам қўйганда, 1432 йилда шу акаси вафот этган. Унинг ўртанчи акаси Шарифуддин Самарқандийни эса замонанинг кўпгина таниқли кишилари яхши билган. У адабиёт ва санъат, ал кимё фанлари билан чуқур шуғулланиб, ҳатто Навоийнинг «Мажолисун нафоис» тазкирасига ҳам кирган. Навоий бу ҳақда ёзади: «Мавлоно Шарифуддин Абдулқаҳҳор донишманд киши эрди. «Ҳирининг мутаайн» хуштаъбларидан эрди. Мавлононинг хаёли кимёгарликка тушиб кўп нарса зоеъ қилиб, ҳеч нарса ҳосил қилолмади, кўп ўт пуфлаганидан «модайи» қулоғи сари эниб кар бўлиб эрди. Аммо кўп абёти бор».

Илмий асар ёзиш билан ҳам кенг шуғулланиб қатор китоблар ёзган бу олим 1465 йилда вафот этган. Бу фикрни Хондамир ҳам «Ҳабибус сияр» асарида тўла тасдиқлайди.

Абдураззоқ Самарқандийнинг кичик акаси Афифуддин Самарқандийнинг қандай маълумот олганлиги тўғрисида бирон бир маълумот йўқ. Бироқ, Абдураззоқнинг ўзи бир ўринда «жаноб донишманд маҳдум» деб эслашига қараганда, бу акаси ҳам замонасининг илмли кишиларидан бири бўлган. Хоқони Саид уни ҳам Абдураззоққа қўшиб Ҳиндистонга сафарга юбориши бежиз эмас. Бироқ у Ҳиндистонга етиб бормаёқ, йўлда Уммон ярим оролининг Қалҳот шаҳрида қаттиқ иссиқдан хаста бўлиб вафот этади. Унинг майити ўша манзилдаги бир бузруквор саҳобанинг қабри ёнига дафн этилади. Абдураззоқнинг оилавий шароити тўғрисида фақат шу маълумотларгина етиб келган, холос.

Ҳиндистонга қизиқиш билан қараган Оврупо мамлакатларининг бир қатор олимлари бу ернинг жуғрофияси, иқтисоди, аҳолиси, табиий шароити, бойлиги ва урф-одатларини чуқурроқ ўрганишда қўл келадиган Абдураззоқнинг сафар таассуротлари ҳақида ёзган бу китобини тезлик билан таржима қилиб, уни жуда синчиклаб ўрганганлар. Энг аввало, бу асарда келтирилган илмий далиллар ўзидан кейин ўтган бир қатор тарихчиларга, жумладан, Мирхонд ва Хондамир каби олимларга биринчи манба сифатида асқотган. Шарқшунос олим Асомиддин Ўринбоевнинг таъкидлашича, Абдураззоқнинг бу асари, 1776 йилда Муҳаммад Содиқ ибн Мулло Муҳаммад Розиқ Бухорийнинг «Ажойиб ул-булдон» китобини ёзишда ҳам қўл келган.

Оврупо минтақасида эса биринчи бўлиб, XVIII аср бошларида яшаган француз олими Ланглес «Ҳиндистон сафарнома»сини таржима қилди. Шундан кейин бу китоб янада оммалашиб, унга М. Катрмер ўз диққат-эътиборини қаратади. У китобни форсча матни билан таржима қилиб, унга катта сўзбоши ҳам ёзди. Орадан бир қанча йиллар ўтгач, инглиз шарқшуноси Эллиот бу асарнинг инглизча таржимасини яратади. Французча ва инглизча таржималардан баҳраманд бўлган рус олими И. Срезневский сайёҳ Афанасий Никитинга бағишланган тадқиқотида Абдураззоқ Самарқандий маълумотларига суяниб иш кўрганлигини айтган. Академик И.Ю.Крачковский ҳам 6 жилдли улкан тадқиқотининг «Шарқ жуғрофиясига» оид саҳифаларида Абдураззоқ Самарқандийнинг «Сафарнома» китобига жуда юқори баҳо берган. Бу катта илмий кузатувлар юзага келгач, 1960 йилда «Ҳиндистон сафарнома»си улкан олим Асомиддин Ўринбоев томонидан ўзбек тилига таржима қилинган. Бу истеъдодли олим Абдураззоқ Самарқандийнинг «Матлаи садайин» номли катта китобини ҳам кейинчалик форс тилидан ўзбек тилига таржима қилиб, унга катта сўзбоши ёзди.

Маҳмуд НАЗАРОВ,
филология фанлари номзоди

(Давоми бор)

Биласизми?

ЮҚОРИГА ОҚҚАН ШАЛОЛА

Қадимги шарқ халқлари сувни юқорига чиқаришнинг ҳар хил ибтидоий усулларини ўйлаб топишган. Замонлар ўтиши билан кишиликнинг ақл-идроки баландга сув чиқаришнинг янги усулини ихтиро қилди.

Миср ва Месопатамияда «соқиа», Эрон ва Ҳиндистонда «чарх», Хоразмда «чиғир», деб аталган дастлабки қурилмалар ана шу янги усул қалдирғочлари эди. Улар иш ҳайвонлари (туя, хўкиз, эшак ва бошқалар) кучи билан айлантириладди.

«Чиғир» сўзининг асл маъноси «чиқир», яъни чиқармоқ сўзидан олинган бўлиб, ҳозирги адабиётларда «чиғир» деб юритилади.

Баъзи ривоятларда «чиқир» сўзи асли «чиғириқ», яъни «айлантирмоқ» сўзидан келиб чиққан, дейилади.«Чиқир» номини Ўрта Осиё тарихини яхши билган тарихчи Абулғози ўзининг «Шажараи турк» китобида биринчи марта тилга олиб ўтган эди.

Кейинроқ бориб эса «автомат» чиғирлар – сув оқими билан ишлайдиган чиғирлар пайдо бўлди. Булар, айниқса Хоразм воҳасида кенг тарқалган.

Сув чиғири икки катта ғилдиракдан иборат бўлиб, улар бир умумий ўққа бирлаштирилган бўлади. Чиғирларнинг ҳар икки тури ҳам гарчи баландга сув чиқаришнинг ибтидоий усулларига қараганда анча афзал бўлса-да, лекин сунъий суғоришга асосланган деҳқончиликни кенг ривожлантиришга имкон бермасди.

Машина каналлари қурилиши билан бу соҳада катта ютуқларга эришилди.

А.АЛИЕВ

«Ишонч» газетасининг 2005 йил 16 февралдаги 28 (1869) сонида эълон қилинган 2005 йил 17 март кунига белгиланган очиқ аукцион савдоси бекор қилинган деб ҳисоблансин.

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёкубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоҳид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78;
Хатлар бўлими 56-85-43;

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди -

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 035-рақам билан рўйхатга олинган.

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт–матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41–уй.

Тиражи: 17262 Буюртма Г– 115 2345